Ազգ
Azg
16 ՕԳՈՍՏՈՍ 2007 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 146 (3798)

Գրադարան

Մուրմանսկի մարզի հայ համայնքի նախագահին սպանողը դատապարտվել է 21 տարվա ազատազրկման

ՄՈՒՐՄԱՆՍԿ, 15 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դատարանը օգոստոսի 13-ին 21 տարվա ազատազրկման է դատապարտել Մուրմանսկի հայ համայնքի նախագահ, գործարար Արթուր Հարությունյանին սպանած Դմիտրի Չեմերովին:

Մարդասպանը մեղադրվել է նաեւ ոստիկանության աշխատակիցների կյանքի նկատմամբ ոտնձգությունների, ապօրինի զենք-զինամթերք կրելու եւ տեղափոխելու, ինչպես նաեւ փաստաթղթերի կեղծման համար:

Հիշեցնենք, որ Արթուր Հարությունյանը սպանվել էր 2006 թ. նոյեմբերի 16-ին: Հայ գործարարի սպանության մեջ մեղադրվող Չեմերովը Մուրմանսկի քրեական հետախուզության աշխատակիցների կողմից ձերբակալվել էր 2007թ. փետրվարի 10-ին Սանկտ Պետերբուրգում:

Կառավարությունն իսկապե՞ս սկսել է պայքարել ստվերի դեմ

Այս տարվա առաջին կիսամյակում գրանցվել է Հայաստանի համար անսովոր ՀՆԱ-հարկեր ցուցանիշը

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Այս տարվա առաջին կեսին պետական բյուջեի կատարման պաշտոնապես երեկ հրապարակված ամփոփ բնութագրում առավել հետաքրքրություն է առաջացնում եկամուտների վերաբերյալ տեղեկատվությունը: Մասնավորապես, համաձայն բնութագրի, այս տարվա առաջին կեսին պետական բյուջեի եկամուտները նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ ավելացել են 51,6 մլրդ դրամով, որից միայն հարկային եկամուտները ավելացել են 43,3 մլրդ դրամով կամ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ՝ 26,7 տոկոսով: Առաջին իսկ հայացքից երեւում է, որ բյուջեի եկամուտները զգալի աճ են ունեցել: Սակայն առավել հետաքրքրական է, թե ինչպիսին են զուտ հարկային եկամուտների աճի ցուցանիշները: Խնդիրն այն է, որ համախառն ներքին արդյունք-հարկային եկամուտներ հարաբերակցությունը մշտապես գտնվում է շատ ցածր մակարդակի վրա (13-14 տոկոսի սահմաններում), ինչը խոսում է տնտեսության մեջ ստվերային շրջանառության մեծ ծավալների մասին:

Այսպիսով, 244,7 մլրդ դրամ կազմող եկամուտների գերակշիռ մասը ստացվել է հարկային եկամուտներից: Դրանք կազմել են 201,2 մլրդ դրամ, եւ այդ ցուցանիշով անգամ 1,5 տոկոսով գերակատարվել է կիսամյակային ծրագիրը: Նշվում է նաեւ, որ աճ է արձանագրվել բոլոր հարկատեսակների գծով:

Պարզելու համար, թե ինչպիսին է ՀՆԱ-հարկեր հարաբերակցությունը, համադրեցինք այս տարվա առաջին վեց ամիսներին, ըստ ազգային վիճակագրական ծառայության տեղեկատվության, մեր երկրի գրեթե 945 մլրդ դրամ կազմող համախառն ներքին արդյունքի եւ մոտ 201 մլրդ դրամ կազմող հարկային եկամուտների ցուցանիշները: Ստացված արդյունքից դատելով, Հայաստանն անհավատալի առաջընթաց է արձանագրել այս հարցում: Ստացվեց, որ ՀՆԱ-հարկեր հարաբերակցությունը փաստորեն կազմել է մոտ 21 տոկոս: Վերստին նշենք, որ այս ցուցանիշը Հայաստանում մշտապես տատանվել է 13-14 տոկոսի սահմաններում, եւ 15 տոկոսի սահմանագծի հաղթահարումը նախատեսված է 2007 թ.-ի տարեկան ծրագրում (15,2 տոկոս):

Տես էջ 3

ՀԱԿԻՐՃ

Սկսվեց ԱՄՆ-ի պետքարտուղարի տեղակալ Դենիել Սալիվանի պաշտոնական այցն Ադրբեջան

ԲԱՔՈՒ, 15 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր սկսվել է ԱՄՆ-ի պետքարտուղարի էկոնոմիկայի, էներգետիկայի եւ բիզնեսի հարցերով տեղակալ Դենիել Սալիվանի այցն Ադրբեջան: Այցը կշարունակվի երկու օր: Դենիել Սալիվանը միաժամանակ ԱՄՆ-Ադրբեջան տնտեսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողովի համանախագահն է: Բաքվում գտնվելու ընթացքում տեղի կունենան Սալիվանի հանդիպումները Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարար Էլմար Մամեդյարովի եւ կառավարության այլ անդամների հետ: Նախատեսվում է քննարկել Ադրբեջանի և ԱՄՆ-ի միջեւ երկկողմ համագործակցության հեռանկարները:

Սպասվում է, որ այցի շրջանակներում Դենիել Սալիվանին կընդունի երկրի նախագահ Իլհամ Ալիեւը:

Ուոթըրթաունը չի մասնակցի «Ոչ ատելությանը» նախագծին

Բոստոնում լույս տեսնող ՀՅԴ անգլերեն շաբաթաթերթ «Արմինյըն Ուիքլիից» տեղեկանում ենք, որ ամերիկահայ համայնքի ճնշման ներքո օգոստոսի 14-ին Ուոթըրթաունի քաղաքային խորհուրդը որոշում է ընդունել չեղյալ հայտարարել իր մասնակցությունը «Ոչ ատելությանը» նախագծին:

Քաղաքային խորհրդի ութ անդամներն էլ, տեղի տալով ամերիկահայ համայնքի բողոքներին, միաձայն կողմ են քվեարկել իրենց շրջանում այդ նախագծի իրագործումից հրաժարվելու առաջարկին: Ինչպես գրել էր մեր թերթը երեկվա համարում, «Ոչ ատելությանը» նախագծի հովանավոր «Anti-Defamation League» (ADL) հրեական կազմակերպությունը մերժել էր ճանաչել հայերի դեմ թուրքերի իրագործած ցեղասպանությունը: «Մենք չենք կարող համատեղ աշխատել մի կազմակերպության հետ, որը մերժում է ճանաչել հայերի ցեղասպանությունը», հայտարարել է քաղաքային խորհրդի անդամ Մերիլին Պետտիտո Դեվանեյը, ով էլ ներկայացրել էր «Ոչ ատելությանը» նախագծից հրաժարվելու առաջարկը:

Աշխարհիկությունը Գյուլի հիմնական սկզբունքն է

ԱՆԿԱՐԱ, 15 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Թուրքիայի կառավարող «Արդարություն եւ զարգացում» կուսակցության (ԱԶԿ) կողմից նախագահական ընտրություններում միակ թեկնածու առաջադրված այդ երկրի արտգործնախարար Աբդուլահ Գյուլը խորհրդարանում կազմակերպված մամուլի ասուլիսում հայտարարել է, որ «աշխարհիկությունն իր հիմնական սկզբունքն է», եւ որ նախագահ ընտրվելու դեպքում ջանքեր չի խնայի աշխարհիկ կարգը Թուրքիայում պահպանելու համար, ինչի համար կառաջնորդվի միմիայն Թուրքիայի Հանրապետության սահմանադրությամբ:

Վեց իտալացիների դիակներ Դույսբուրգի մոտակայքում

Գերմանական Դույսբուրգ քաղաքի մոտակայքում հայտնաբերվել է 6 իտալացու դիակ: Տեղի ոստիկանությունից հաղորդել են, որ զոհերը եղել են 16-39 տարեկան տղամարդիկ, բոլորն էլ իտալական Կալաբրիա նահանգից: Հաղորդում են, որ զոհեր կապված են եղել հանցագործ մի խմբավորման հետ, որը երկար ժամանակ հակամարտության մեջ է տեղի մեկ այլ խմբավորման հետ: 1991թ.-ից սկսած այս հակամարտությունը հայտնի է Սան Լուկի հակամարտություն անվամբ, որը սկսվել է երկու հանցագործ կլանների միջեւ եւ որին զոհ են գնացել արդեն տասնյակ մարդիկ:

ԳՈՒՅԺ

Ռուդոլֆ Խաչատրյան

Ժամանակակից հայ կերպարվեստը ծանր կորուստ կրեց: Երեկ կյանքից հեռացավ գրաֆիկայի մեծագույն վարպետ Ռուդոլֆ Խաչատրյանը, որի ստեղծած դիմանկարների անզուգական պատկերները դրոշմված են բոլոր նրանց աչքերում, ովքեր գեթ մեկ անգամ դիտել են դրանք, գեթ մի քանի րոպե եղել են նրա արվեստի վճիտ ու զուլալ աշխարհում, զգացել դրա մաքրագործող ու ապրեցնող ուժը: Ռուդոլֆ Խաչատրյանը նաեւ քանդակագործ էր: Ասում էր, իր կյանքում մեկ վարպետ է ունեցել՝ Հրաչյա Քոչարը, եւ իրեն համարում էր նրա գործը շարունակողը: Արդեն երկար տարիներ՝ 1971 թվականից ապրում էր Մոսկվայում, սակայն գրեթե ամեն տարի այցելում էր Հայաստան: Վերջին այցելության ժամանակ ասել էր, թե ցանկանում է վերադառնալ ու կյանքի մնացած հատվածն ապրել հայրենիքում: Բայց, ավաղ, չհասցրեց:

Ռուդոլֆ Խաչատրյանը ծնվել էր 1937 թվականին, Երեւանում, ունեցել դժվարին մանկություն, սակայն բնատուր տաղանդը ճեղքել է բոլոր խութերը, ցայտել մարդկանց աչքերին ու լուսե ճամփա բացել: Նրան անվանում են պոետ, քանի որ նրա կտավներում ամեն մի գիծ խոսում է, թրթռում ու ապրում: Այդպես կլինի բոլոր ժամանակներում, քանի որ ազնիվ արվեստը ժամ ու ժամանակ չի ճանաչում:

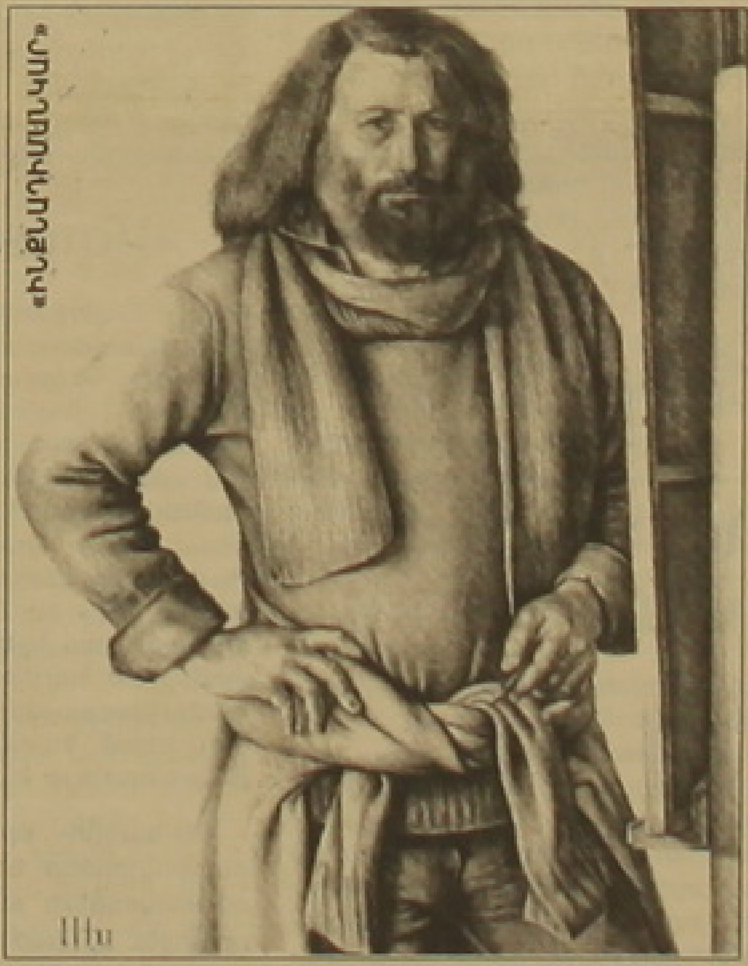

Սրտի անվճար վիրահատություններ անապահովների համար

ԵՐԵՎԱՆ, 15 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ կառավարության որոշմամբ, անապահովության գնահատման համակարգում հաշվառված 36 եւ ավելի բարձր անապահովության միավորներ ունեցող ընտանիքների անդամների համար սրտի վիրահատությունները կլինեն անվճար: Ինչպես հայտնեց ՀՀ առողջապահության նախարարի խորհրդական Ռուսլանա Գեւորգյանը, կառավարության կողմից հատկացվել է 170 մլն դրամ (մոտ 500 հազ. ԱՄՆ դոլար) այս տարի 110 հիվանդի սրտի վիրահատություններ կատարելու համար:

Ռ. Գեւորգյանը նշեց, որ հիվանդները կարող են դիմել սրտի վիրահատություններ կատարող յուրաքանչյուր հիվանդանոց, որտեղ հատուկ ստեղծված հանձնաժողովները հիվանդի ներկայացրած փաստաթղթերի իսկությունը ստուգելուց հետո կկայացնեն վիրահատություն կատարելու որոշում:

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Աթաթուրքի Թուրքիան տապալվեց

Թուրքիայի Հանրապետության հիմնադիրը երբեք էլ չի ամաչել իր հրեական ծագումից, սակայն չթաքցնելը քաղաքական ինքնասպանություն կլիներ նրա համար

Թուրքիայի ներկա հանրապետության հիմնադիր Աթաթուրքի հրեական ծագում ունենալու վերաբերյալ կարծիքներ ժամանակ առ ժամանակ հնչել են եւ արծարծվել զանգվածային լրատվական միջոցներով: Ամերիկյան «Նյու Յորք սան» պարբերականի խմբագիրներից Հիլել Հոլքինը շաբաթաթերթի հուլիսի 24-ի համարում կրկին անդրադառնում է թեմային եւ հաստատում այդ կարծիքը վերոնշյալ վերնագիրը կրող, ստորեւ թարգմանաբար ներկայացվող հոդվածում:

Երբ 12-13 տարի առաջ Իսրայելից շաբաթաթերթին թղթակցություններ էի հաղորդում, մի խմբագրական գրեցի Քեմալ Աթաթուրքի՝ ներկա աշխարհիկ Թուրքիայի հիմնադիրի մասին, որն ինձ մինչեւ վերջերս մտատանջում էր: Այդ հոդվածում փաստարկներ էի ներկայացրել Աթաթուրքի հավանական հրեական ծագում կամ, ավելի ճիշտ, «դյոնմե» հայր ունենալու վերաբերյալ:

«Դյոնմեները» հրեական հերետիկոսական մի աղանդի ներկայացուցիչներ էին, որոնք 17-րդ դարում թուրք-հրեական մեսիա (առաջնորդ) լինելու հավակնորդ Սաբբեթայ Զեւիի իսլամությունն ընդունելուց հետո հավատարիմ մնացին նրան: Արտաքնապես որպես մահմեդականներ ապրելով, նրանք թաքուն կյանք էին վարում որպես հրեաներ: Որպես անջատ, թեկուզ ստվերային խմբավորում նրանք շարունակեցին իրենց գոյությունը մինչեւ 20-րդ դարի վերջերը:

Աթաթուրքի բազմաթիվ կենսագրությունների մեջ հոր ծագումը ներկայացված է երեք-չորս տարբերակներով, թեեւ դրանցից ոչ մեկում հստակորեն չի նշվում նրա հրեա լինելը, այդուհանդերձ տարբերակների բազմազանությունը ինքնին նշանակում է, որ նա ինչ-որ բան էր փորձում թաքցնել: Այս փաստը հետաքրքրասերների մեջ հարցեր էր առաջացնում:

Հարցերից մեկին մասամբ պատասխանում էր հրեա լրագրող Իթամար Բեն-Ավիի երկար ժամանակ մոռացության մատնված ինքնակենսագրական հատորը, որի մի գլխում նա պատմում է, թե ինչպես 1911 թվի ուշ ձմռանը, անձրեւոտ մի երեկոյի ընթացքում «Ջերուսալեմ» հյուրանոցի բարում հանդիպել է երիտասարդ թուրք մի հրամանատարի, որն իրեն հարբած վիճակում խոստովանել է հրեա ծագում ունենալը: Որպես ապացույց նա անգիր սկսել է արտասանել «Շեմա Յիսրայել» (Լսի՛ր, ով Իսրայել) աղոթքի եբրայերեն տողերը, որը բոլոր հրեաները

կամ «դյոնմեները» (բայց ոչ թուրք մահմեդականները) պարտավոր էին իմանալ:

Տես էջ 3

Ինչո՞ւ շատրվանները ցերեկը չեն միացնում

Մայրաքաղաքում վերջին օրերին առավել շոգ եղանակները հնարավոր է մեղմել, եթե առավոտյան ժամը 11-ից սկսեն գործել ջրային կառույցներն ու լողավազանները, շատրվանները: Սակայն «Ազգի» երկու օրվա շրջայցի ընթացքում առավոտյան ժամերին որեւէ գործող շատրվան չնկատվեց: Փոխարենը երեկոյան 19-ից հետո սրճարանատերերը, հաճախորդներ գրավելու նպատակով, աշխատեցնում են իրենց օբյեկտին «շունչ» տվող շատրվանները, երբ երեկոյան ժամերին արդեն թեթեւ քամի կա ու օդն էլ մի՞շ թե շատ զով է: Իսկ թե ինչու պետական մարմինները չեն զբաղվում միկրոկլիման մեղմացնելու գործով, պարզ չէ:

Շրջայցի ընթացքում Երեւանում կեսօրին որեւէ շատրվան չէր աշխատում, մինչդեռ «Երեւան ջրային կառույցներ» ՊՓԲԸ տնօրեն Համլետ Խաչատրյանը հակառակն էր պնդում:

Պրն Խաչատրյանը տեղեկացրեց, որ իրենց ընկերության հսկողությանն են հանձնված 33 ջրային կառույցներ, որոնցից՝ մեկ տասնյակ գետեր, առվակներ, լողավազաններ: Նոր Նորք համայնքի, Գայի արձանի դիմաց գտնվող շատրվանը չնայած համայնքի բալանսում է, սակայն շահագործում է իրենց ընկերությունը, տեղեկացրեց պրն Խաչատրյանը: Իսկ իմ այն հարցը, թե ինչո՞ւ ցերեկվա ժամերին քաղաքի ոչ մի շատրվան չի միացվում, պրն Խաչատրյանը սխալ էր համարում: Սակայն շրջայցը ցույց տվեց, որ շատրվանների տարածքի սալահատակն արեւից չորացել էր ու ջրի հետք անգամ չկար: Ինչեւէ, հուսանք, որ թերթի ահազանգը կնպաստի, որ հսկողությունը խստացվի ու թերացումները վերացվեն:

Պրն Խաչատրյանը տեղեկացրեց նաեւ, որ Երեւանի քաղաքապետարանի հաստատած գրաֆիկով քաղաքի շատրվանները պետք է աշխատեն առավոտյան 11-14-ը եւ երեկոյան 18-23-ը: Իսկ իմ այն հարցին, թե ինչո՞ւ 2750-ամյակի շատրվանները երբեմն օրը չեն միացվում, պրն Խաչատրյանը բացատրեց, որ անսարքությունը վերացնելուց հետո կմիացվի: Այդպես էլ չկարողացանք պարզել, որ օրվա առաջին կեսին որեւէ շատրվան չի միացվում: Իսկ երբ առաջարկեցինք միասին շրջել ու համոզվել, պրն Խաչատրյանը ավելացրեց. «Ես շոգին Նոր Երեւանյան լճից եկա, կոտորվա...»:

Իմ հաջորդ հարցն էր, թե քանի օրը մեկ են ախտահանվում ու վարակազերծվում ավազանների ջրերը, տնօրենը պատասխանեց. «Երբեմն օրը մեկ, իսկ եթե տեսնում ենք, որ ջուրը պղտորվել է՝ անմիջապես»: Ավելացնեմ, որ մի քանի ջրավազաններում իրոք ջուրը գոլ էր եւ անգամ փրփրի հետքեր կային: Պրն Խաչատրյանը խնդրեց, որ մեր թերթի միջոցով եւս մեկ անգամ զգուշացնենք ծնողներին ու երեխաներին, որ ջրավազաններում լողանալը խստիվ արգելված է, ու ամեն տեղ այդ մասին փակցված են հայտարարություններ: Սակայն երեխաները պատռում են հայտարարությունները ու ծնողների աչքից հեռու լողանում, որին էլ ականատես եղանք: Իսկ ինչո՞ւ շատրվանները ողջ օրվա ընթացքում չեն միացվում, պրն Խաչատրյանը պարզաբանեց. «Մենք քաղաքապետարանից համապատասխան ժամերի համար ենք ֆինանսավորվում՝ էլեկտրաէներգիայի, ջրի, աշխատավարձերի համար: Միայն այս ամիս մեր ընկերության 4.800.000 դրամ ծախսած հոսանքի դիմաց փոխանցում ենք արել: Ծախսերը շատ-շատ են, տրամադրված գումարը հազիվ է ծայրը ծայրին հասցնում, բոլոր հարկերը վճարելով: 2007 թ. ընկերությանը նախատեսված է եղել 2 միլիոն, իսկ եկող տարի քաղաքապետը որոշել է դարձնել 3,5 միլիոն, գուցե նաեւ գրաֆիկի փոփոխություն լինի»:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Հրդեհները շատացել են նաեւ բնակիչների անփութության հետեւանքով

Հանրապետությունում գրեթե ամեն օր գրանցվում են հրդեհների կանչեր, որոնք կապված են նաեւ ջերմաստիճանի բարձրացման հետ: Քիչ չեն դեպքերը, երբ ծխախոտի մնացորդը առանց հանգցնելու նետվում է չոր խոտածածկ տարածքներ, կամ էլ ապակու կտորները արեւի ճառագայթից կիզվելով առաջացնում են հրդեհներ: Իսկ ՀՀ փրկարար ծառայության առաջին կիսամյակում կատարած մոնիտորինգով պարզ դարձավ, որ հանրապետությունում ահռելի մեծ չափերի են հասնում չոր խոտածածկերի հրդեհները:

Հրշեջ-փրկարարական ստորաբաժանումները իրականացրել են 2538 մեկնումներ, որից 1595-ը՝ Երեւան քաղաքում: Հանրապետության տարածքում տեղի ունեցած 821 հրդեհների մարման համար ստորաբաժանումների հրշեջ ավտոմեքենաներն իրականացրել են 1246 մեկնումներ (Երեւանում 454 հրդեհների մարման համար հրշեջ ավտոմեքենաները իրականացրել են 783 մեկնումներ):

Անտառներում եւ խոտածածկ տարածքներում մարվել են 237 հրդեհներ (Երեւանում՝ 136): Վթարների եւ պատահարների հետեւանքների վերացման համար իրականացվել են 106 մեկնումներ (Երեւանում՝ 26): Հրդեհների փաստերով նախաքննության մարմիններին է ուղարկվել 52 նյութ, որոնցից 7-ը հրկիզումների դեպքերով: Հրդեհային անվտանգության կանոնների խախտման համար վարչական պատասխանատվության է ենթարկվել 23 քաղաքացի եւ 190 պաշտոնատար անձ:

Բարձրացել է հրդեհավտանգության աստիճանը հանրապետության մարզերում կապված ամառային շոգ եղանակների հետ: Իսկ Տավուշի, Լոռու մարզերում, Արարատյան դաշտի հովտային վայրերում եւ Արագածոտնի նախալեռնային շրջաններում վիճակը սրված է, եւ հրդեհավտանգության աստիճանը հասել է առավելագույնի՝ 4-րդ աստիճանի: Բարեբախտաբար, մինչեւ այսօր հանրապետության անտառածածկ տարածքներում հրդեհների դեպքեր չեն գրանցվել, իսկ «Հայանտառի» տարածքում շուրջօրյա հսկողություն է իրականացվում:

Կարկուտից վնասվել են մեկ տասնյակ գյուղերի ցանքատարածքները

Օգոստոսի 14-ին, ժամը 20-ի սահմաններում ուժեղ քամու հետեւանքով ամբողջությամբ քանդվել է Շիրակի մարզի Լանջիկ գյուղի բնակիչ Ձ. Վարդանյանի տան տանիքը: Նույն օրը Արագածոտնի մարզում տեղացած ուժեղ կարկուտի հետեւանքով վնասվել են Նորաշեն, Հնաբերդ, Գեղաձոր, Բերքաշատ, Գեղադիր, Ծիլքար, Ղերզ եւ Օրթաճալ գյուղերի հացահատիկի ու կարտոֆիլի ցանքատարածքները: Շիրակի մարզի Արեւշատ եւ Ստանդարյանի գյուղապետներից տեղեկություն է ստացվել, որ ժամը 21-ի սահմաններում տեղացած կարկուտի հետեւանքով Արեւշատ գյուղում վնասվել են գյուղատնտեսական ցանքատարածքներ, ջարդվել տների տանիքներն ու պատուհանների ապակիները, իսկ Ստանդարյան գյուղում վնասվել է 35 հա մակերեսով ցորենի արտը, կտրվել են 2 տան եւ 1 անասնագոմի տանիքները: Մարզպետարանի կողմից կազմվել են հանձնաժողովներ՝ վնասի չափերը ճշտելու համար:

Գողություն 13 գերեզմաններից

Ոստիկանության Արմավիրի բաժին է դիմել Ղարիբ Թ.-ն եւ հայտնել, որ նույն օրն անհայտ անձինք փորձել են գողանալ Մարգարա գյուղի գերեզմանատան գերեզմանների ալյումինե ցանկապատերը, սակայն տեսնելով իրենց բռնել ցանկացող նշված գյուղի բնակիչներին, դիմել են փախուստի, դեպքի վայրում թողնելով «ՎԱԶ-2121» մակնիշի ավտոմեքենան: Պարզվել է, որ վերջիններս հանցավոր համաձայնության գալով 1966 թ. ծնվ., նախկինում դատված Գնել Ս.-ի հետ, հունիս-օգոստոսի ընթացքում գողացել են նշված գերեզմանատանը հուղարկավորված, Մարգարա գյուղի բնակիչներ Լեւոն Ս.-ի, Ավետիս Ս.-ի, Վոլոդյա Հ.-ի, Կարինե Ս.-ի, Արշալույս Խ.-ի, Սամվել Կ.-ի, Ռուբիկ Ս.-ի, Ասող Ս.-ի, Արմեն Կ.-ի, Համազասպ Ա.-ի, Էմմա Ս.-ի եւ Խաչիկ Ա.-ի հարազատների գերեզմանների ցանկապատերի ալյումինե ձողերը: Ձեռնարկվում են միջոցառումներ Գնել Ս.-ին հայտնաբերելու ուղղությամբ:

Մ. ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ԱՍՈՒԼԻՍ

Գալուստ Սահակյան. «ՀՀ նախագահական ընտրությունները մի ելք ունեն՝ նախագահ է դառնալու ՀՀԿ թեկնածուն»

Զանգը խնդիր էր «Մկների ժողովում»՝ կախող չկար, այսօր զանգը խնդիր է՝ բոլորն ուզում են կախել, բայց չեն ասում՝ եկեղեցու, առաջնորդող այծի, թե ինչ զանգ է կամ ում դեմ եւ ինչի համար են ուզում զանգ կախել: Հայաստանի ներկայիս քաղաքական իրավիճակին երեկ «Փաստարկ» ակումբում այս գնահատականը տվեց Ազգային ժողովի ՀՀԿ խմբակցության ներկայացուցիչ **Գալուստ Սահակյանը**: Նա գտնում է, որ որեւէ տրամաբանության չի ենթարկվում միայն նախագահ ունենալու նպատակով ընդդիմադիր ճամբարի միավորման փորձը, քանի որ նախագահական ընտրությունների արդյունքում քաղաքական թիմերը վերադասավորվում կամ ձեւավորվում են նոր առաջադրանքներով, մտքերով, սկզբունքներով, ավելին՝ միայն նախագահ ունենալու համար ընտրություններին մասնակցելը պատեհ չէ: ՀՀԿ ներկայացուցչի գնահատականով, ընդդիմության համար շահեկան կլիներ սկզբունքների մշակումն ու դրանց շուրջը միավորումը, սակայն դրա ժամանակն էլ անցել է եւ ծերացած ու իմիջը կորցրած քաղաքական գործիչները 2008 թվականի նախագահական ընտրությունները համարում են վերջին հնարավորություն, ինչից ելնելով կարող են գնալ անկանխատեսելի քայլերի: Սակայն, Գալուստ Սահակյանի կարծիքով, անիմաստ է պայքարը, քանի որ ժամանակներն անցել են՝ նոր քաղաքական ուժեր չեն ձեւավորվելու, եղածները խորհրդարանական ընտրությունների մեծ փորձություն են անցել, եւ Հանրապետականը նախագահական ընտրություններին իր վճռորոշ դերակատարումն ու իր նախագահը պետք է ունենա: Մնացած խնդիրների լուծումն էլ բանախոսը հնարավոր է համարում քաղաքական դաշտում համագործակցելու սկզբունքով:

Ամեն դեպքում հանրապետական նախագահին, ըստ ՀՀԿ ներկայացուցչի, կունենա նաեւ «Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցության եւ մի շարք հասարակական կազմակերպությունների եւ ոչ իշխանական կուսակցությունների աջակցությունը: 3-4 թեկնածուի պարագայում մեկ, 10 եւ ավելի թեկնածուի պարագայում երկփուլանի նախագահական ընտրություն կունենանք Գալուստ Սահակյանի կարծիքով: Իսկ թեկնածուների շարքում ՀՀ նախկին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի լինելուն բանախոսը թերահավատորեն է նայում, քանի որ նման քայլ անելու համար հարկավոր էր 2-3 տարի առաջ հիմքեր ստեղծել, չնայած նա ուղղակի քաղաքական ուժի ղեկավար չէ, այլ ՀՀ առաջին նախագահը, որի ձեռքբերումն է Հայաստանի այսօրվա իրականության որոշակի մասը: Այս կարծիքը հայտնելով՝ բանախոսն այնուամենայնիվ հայտարարեց, որ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի թեկնածության առաջադրման դեպքում ՀՀԿ ռազմավարությունը ոչ մեծ փոփոխություններ կկրի նախագահական ընտրություններում՝ ազդեցություն ունենալով ընտրազանգվածի վրա: Դրանով հանդերձ Գալուստ Սահակյանը վստահ է, որ Հայաստանում 2008 թվականի նախագահական ընտրությունների արդյունքը մեկն է լինելու՝ ՀՀ նախագահ է դառնալու ՀՀԿ թեկնածուն: Բանախոսի դիտարկմամբ, արտաքին գործոնն էլ ՀՀ նախագահական ընտրություններում մեծ դեր չի կատարելու՝ ի տարբերություն Վրաստանի եւ Ուկրաինայի, որտեղ ընտրական գործընթացներն իրականացան հեղափոխական ուղով եւ զարգացումներն էլ հետ ընկան:

ՆՈՒՆԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

«Ազատությունը»՝ «Ար-ռադիոյով»

Թվում է՝ վերջապես հանգուցալուծվեց վերջին մի քանի ամիսներին բավական աղմուկ բարձրացրած եւ կրքոտ բանավեճերի տեղիք տված հարցերից մեկը՝ «Ազատություն» ռադիոկայանը, ինչպես պաշտոնապես տեղեկացնում է Հանրային ռադիոընկերության հաղորդագրությունը, երեկվանից սկսեց աշխատել «Ար-ռադիոյի» եթերում, այլ խոսքով՝ դուրս բերվելով ստորեւ ներկայացվող Հանրային ռադիոյի հաճախությունից, մտցվեց հանրային ռադիոյի տնօրենի հաճախություն... Թե հետագայում ինչպես կզգա իրեն «Ազատությունը» եթերային այս նոր միջավայրում, ցույց կտա ժամանակը: Սակայն մինչ այդ ասենք մեր ընդհանուր տպավորությունը՝ սկզբից եւեթ կարելի էր հարցը անաղմուկ կարգավորել եւ փոխհամաձայնության գալ, եթե բնականոն լինեին երկու կողմերի ղեկավարների անձնամիջյան հարաբերությունները: Դատելով վերջին տարիների իր ձախավեր գործունեությունից կարելի է ասել, որ մասնավորապես «Ազատության» հայկական ծառայության տնօրեն պրն Հրայր Թամրազյանը բավական խնդրահարույց եւ, ավելին, աղմկահարույց անձնավորություն է:

«Ար-ռադիո» միջմայրցամաքային ռադիոկայանի եւ Ամերիկյան հեռարձակողների տնօրենների խորհրդի միջեւ կնքված պայմանագրի համաձայն, «Ազատություն» ռադիոկայանի հայկական ծառայության ծրագրերը երեկվանից (օգոստոսի 15-ից) օրական 2 ժամ 5 րոպե տեւողությամբ կսկսեն վերահեռարձակվել «Ար-ռադիո»-ի ցանցով:

Միեւնույն ժամանակ Հանրային ռադիոընկերությունը, դրսեւորելով բարի կամք, մինչեւ սույն թվականի օգոստոսի 31-ը ներառյալ կշարունակի «Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդումների զուգահեռ վերահեռարձակումները իր եթերով, որպեսզի հեռարձակման փոփոխությունների վերաբերյալ հանրությունը ապահովված լինի անհրաժեշտ տեղեկատվությամբ եւ անցումը կատարվի սահուն:

Հավելենք նաեւ, որ Հանրային ռադիոընկերության՝ Ռադիո Երեւանը կշարունակի իր վերահեռարձակումները «Ար-ռադիո»-ի ցանցով օրական 21 ժամ 55 րոպե ծավալով, նախկին 24 ժամի փոխարեն: Այսպիսով, Հանրային ռադիոընկերությունը կրճատեց «Ար-ռադիո»-ի ցանցով իր ծրագրերի վերահեռարձակման ժամերը՝ «Ազատություն» ռադիոկայանին ընձեռելով հնարավորություն վերահեռարձակվելու նախկին ամբողջ ծավալով:

Ուրախ ենք, որ Հանրային ռադիոընկերության եւ «Ազատություն» ռադիոկայանի ծրագրերը կվերահեռարձակվեն նույն ցանցով:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԵ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 0010 Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ 529221
Լրագրողների սենեակ / հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայութիւն / հեռ 582483
Շուրջօրեայ լրահաւաք ծառայութիւն / հեռ 529353
Համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
Գ տառով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատուութիւն չի կրում:
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

«Ամեն ինչի» մեր դարաշրջանում աշխարհը հաղորդակցության կարիք ունի

Ինչպիսի՞ շփումներ են փնտրում ինտերնետային ծանոթությունների կայքերում

Վերջին տարիներին մեր իրականությունում ինտերնետային ծանոթությունների էջերից օգտվելը բավական հաճախացել է՝ շատերի համար լինելով ժամանցի, ընկերներ եւ ծանոթներ ձեռք բերելու միջոց, ոմանց համար էլ՝ անգամ ընտանիք կազմելու հնարավորություն: Ինչն է պատճառը, որ ժամանցի բազմաթիվ ձեւերի մեջ այսօր վճռականորեն հաստատվել են նաեւ ինտերնետային շփումները: Որքանո՞վ են վստահելի վիրտուալ աշխարհի ծանոթությունները, ի՞նչ ազդեցություն կարող են ունենալ այդ շփումները մեր հոգեվիճակի վրա, կարո՞ղ են արդյոք կախվածություն առաջացնել, ո՞րն է դրականն ու բացասականն այդ ամենում: Կարծիքներն ու մոտեցումները այնքան բազմազան են, որքան եւ ինտերնետային ծանոթությունների կայքերից օգտվողների քանակը, թեեւ հնչած կարծիքներում ընդհանրություններ եւս կան:

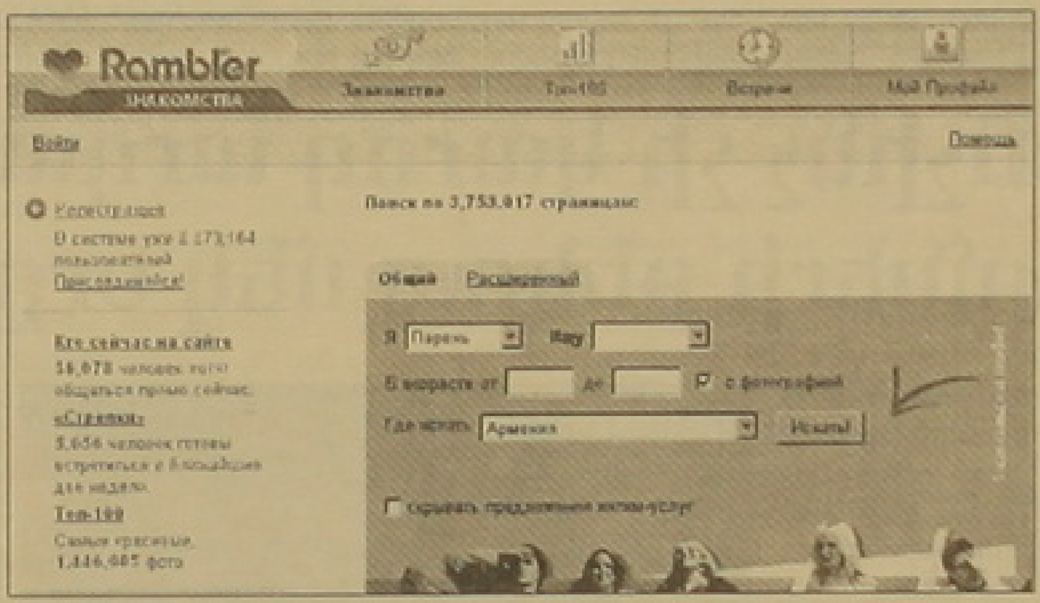

Համակարգչի մասնագետ **Արծրուն Կոստանդյանն** առանձնացրել է ինտերնետային ծանոթությունների կայքերից օգտվողների հիմնական տարիքը՝ 19-ից մինչեւ 50 տարեկան այցելուներ, որոնցից սակայն ամենաակտիվները 25-35 տարեկաններն են: Այցելուների՝ կայքերում գտնվելու ամենաթեժ ժամը, ըստ նրա, ընդմիջումից հետո է: Համակարգչի մասնագետը նկատում է, որ ինտերնետային ծանոթությունների էջերից օգտվում է հիմնականում աշխատող երիտասարդը, ով գրասենյակային աշխատանքով է զբաղված եւ ձեռքի տակ համակարգիչ ունի:

Արծրուն Կոստանդյանը ինտերնետային ծանոթությունների էջերի այցելուներին բաժանում է մի քանի խմբի՝ ոմանք հիշյալ կայքերն օգտագործում են որպես տվյալներ ներկայացնելու, ծառայություններ առաջարկելու միջոց, իսկ ոմանք ծանոթությունների կայքեր այցելում են ոչ թե շատ լուրջ նպատակներով, քանի որ իսկապես ցանկանում են ընկեր կամ կողակից գտնել: Ամենակարեւոր այս հատվածում սակայն մասնագետը նշում է, որ հայ տղամարդիկ պակաս լուրջ են վերաբերվում ինտերնետում ծանոթացած աղջկան, քան աղջիկները. «Հայ տղամարդկանց համար ինտերնետի միջոցով ծանոթ աղջիկը հիմնականում մնում է որպես «девушка из сайта»: Երեւի հայկական մենթալիտետն է: Իսկ աղջիկներն ավելի լուրջ են վերաբերվում կայքերի ծանոթություններին, նրանցից շատերն անգամ ամուսին են փնտրում ինտերնետում»: Ինչ վերաբերում է ազնվությանը, ապա ամուսնացած տղամարդիկ ավելի շատ են հայտնվում կայքերում, քան ամուսնացած կանայք:

Ինտերնետային ծանոթությունների կայքերին լավ ծանոթ մասնագետն առանձնացնում է դրանց դրական եւ բացասական կողմերը: «Անպատասխանատու տեղ է, մարդիկ բաց են թողնում ներքին արգելակները, քանի որ իրենց չեն տեսնում, չեն ճանաչում: Շատ դեպքերում մարդկանց ծածուկ կյանքն է արտահայտվում կայքերում, բայց ծանոթությունների էջերում լինելով՝ կարող ես տեսնել, թե այդ կյանքը որքան կեղծ է: Ծանոթությունների կայքերի դրականն այն է, որ հոգեպես ճնշված մարդիկ լիցքաթափվում են: Այստեղ (նկատի ունի ծանոթությունների էջերը -Գ. Գ.) քննարկման թեմաները բազմազան են՝ միասեռականությունից մինչեւ քաղաքականություն: Ինտելեկտուալ մարդիկ եւս քիչ չեն: Սա շատ լավ կապի միջոց է հատկապես արտասահմանում ընկերներ եւ բարեկամներ ունեցողների համար», ընդգծում է Արծրուն Կոստանդյանը: Համակարգչի մասնագետը համոզված է սակայն, որ հոգեկան եւ հոգեբանական թույլ վիճակում գտնվող մարդիկ կարող են կախվածության մեջ ընկնել: Քիչ չեն նաեւ հիասթափությունները. «Ստացվում է ժամանցի նման մի բան, որը լրջացնելուց հիմնականում սպասելիքները չեն արդարանում»:

Ինտերնետային ծանոթությունների այցելու **Աննա Սարգսյանը** նշում է, որ ծանոթությունների կայքերում վստահելու աստիճանը ցածր է, բայց այնքան է, որքան փողոցի, գրադարանի եւ մյուս վայրերի ծանոթությունների ժամանակ: Նրա խոսքով, ծանոթությունների կայքերը շատ շահեկան են կոմպլեքսներ ունեցող, շփումներից վախեցող մարդկանց համար: Բացի այդ, կայքերում հանդիպած մարդկանց հետ զրույցն ավելի հեշտ է ստացվում, քանի որ նրան նայում ես հավասարի դիրքերից՝ չկա ճաշակի եւ մյուս արտաքին ազդեցությունների գործոնը: Այցելուի խոսքով, մարդիկ էլ խիստ տարբեր են. «Մեկի հետ երկու բառից հետո այլեւս խոսելու ոչինչ չկա, իսկ մարդիկ էլ կան, ում հետ զրույցն ընդլայնում է մտահորիզոնը: Կայքերի այցելուների մեծ մասը բանիմաց է, իսկ վատ հատկանիշների դրսեւորման տեսակետից կանայք ավելի շատ են»: Աննան միաժամանակ հավելում է, որ կայքերում հետաքրքրական հանդիպումներ են լինում նաեւ հայտնի դեմքերի հետ, որոնք եւս անկեղծ շփման կարիք ունեն, ինչի հնարավորությունը սակայն չունեն իրական կյանքում:

Իսկապես, ինտերնետային ծանոթությունների կայքերից օգտվելու նպատակները յուրաքանչյուրի համար տարբեր են: Քիչ չեն այդ կայքերում, այսպես ասած, «ինտելեկտուալ աշխատանքով» զբաղվողները: «Մի աղջկա հետ եմ ծանոթացել, շատ հետաքրքրական մարդ է, արտերկրից է: Ինձ հետ թուրքերեն է պարապում ինտերնետով: Մի որոշ ժամանակ անց նույնիսկ քննություն եմ հանձնում ինտերնետով: Լավ բաներ էլ շատ կան ինտերնետում», պատմում է հիշյալ կայքերից օգտվող **Հայկ Գրիգորյանը**: Նա սրտնեղել է մեկ այլ հանգամանքից. «Երբ մտնում ես ծանոթությունների կայքերը, տեսնում ես, որ որոշ դեպքերում մեր հայ աղջիկներն իրենց ավելի վատ են պահում, քան օրինակ, ռուսները: Ես հատուկ նայել եմ, դա շատ վիրավորական էր կոնկրետ ինձ համար»:

Հարաբերություններ հիմնելու այս անկայուն միջավայրից «լուրջ արդյունքներն» էլ քիչ չեն: Քիչ չեն եղել մարդիկ, ովքեր ընտանիք են կազմել՝ իրենց կողակցին գտնելով հենց ինտերնետային կայքերից: Հայ աղջիկների համար այսպիսի ծանոթությունները հրապուրիչ են հատկապես նրանով, որ փափագում են ամուսին գտնել արտերկրում:

«Ինտերնետային ծանոթությունները հետաքրքրական են, բայց այլ հարց է, թե մարդն ի վիճակի է այդ ինֆորմացիան մարսելու, մշակելու: Ինտերնետը հնարավորություն է տալիս ժամանակակից տեղեկատվական տրամաբանությանը համահունչ քայլելու, բայց ամեն ինչ չափի մեջ է գեղեցիկ. սա նաեւ հոգեբանության մեջ է սկզբունք: Ինտերնետից կախվածության մեջ ընկնելը միանշանակ չէ եւ մարդու ներքին վիճակից է կախված», **«Ազգի»** հետ զրույցում ասում է Հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հոգեբանական ծառայությունների կենտրոնի հոգեբան, հոգեբանական գիտությունների թեկնածու **Վահան Սարգսյանը**: Հոգեբանի կարծիքով, ինտերնետային ծանոթություններին կարող է դիմել անվստահ մարդը, որը վախենում է իրական կյանքում մերժվելուց, ինչը լարվածություն չի առաջացնում ինտերնետում. «Նեւրոտիկ պարադոքսի երեւույթ կա այստեղ, երբ նույնիսկ վախ առաջացնող հանգամանք չկա, բայց մարդն էլի վախենում է առաջ գնալ, հարաբերություններ հաստատել, խուսափում է հանդիպումներից, իսկ ինտերնետում այդ լարվածությունը չկա»:

Հոգեբանական գիտությունների թեկնածուն ասում է, որ ինտերնետին դիմելու բոլոր պատճառներն էլ իրականությունից փախչելու ձեւ կարելի է համարել, իսկ երբ արդեն կախվածություն է առաջանում՝ լուրջ հոգեբանական խնդիր է դառնում: Չնայած հոգեբանը շեշտում է, որ ինտերնետում երկար կամ կարճ մնալը չի որոշում դրանից կախվածություն ունենալը. «Կախվածությունն այն է, երբ զգում ես, որ առանց ինտերնետ մտնելու չես կարող»:

Վահան Սարգսյանը ինտերնետային այցելուներին դասակարգում է երկու խմբի՝ մի մասը ինտերնետում փնտրում է ընկերներ, ծանոթներ, իսկ մյուս մասը փորձում է փոխհատուցել հակառակ սեռի նկատմամբ ունեցած հավակնություններն ու մղումները: Հոգեբանը շեշտում է, որ ինտերնետային ծանոթություններին դիմելը մի կողմից օրվա հրամայականն է, աշխարհն է շարժվում այդ ուղղությամբ, բայց մյուս կողմից էլ, «ցավոք, ինտերնետային ծանոթությունները դառնում են կենսակերպ մեզ համար, ինչը խանգարում է իրական կյանքով ապրելուն»:

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՀԱՐԿԱՀԱՎԱՔ

Կառավարությունն իսկապե՞ս...

1-ին էջից

Ինչ է նշանակում վերոնշյալը: Արդյոք կառավարությունը սկսե՞լ է լրջորեն պայքարել ստվերային տնտեսության դեմ: Համենայն դեպս, գրանցված ցուցանիշը խոսում փաստ է եւ ցանկալի կլիներ հավատալ, որ իսկապես քաղաքական կամք է դրսեւորվում ստվերի դեմ պայքարի հարցում: Սակայն չմոռանանք մի շարք այլ հանգամանքներ:

Նախ վերոնշյալը դեռ կիսամյակի արդյունքներն են եւ բացառված չէ, որ տարեկան ցուցանիշով նման առաջընթաց չարձանագրվի: Այնուհետեւ պետք չէ մոռանալ, որ ստվերի ծավալները Հայաստանում անհամեմատ մեծ են եւ ԱՊՀ երկրների շարքում մեր երկրից վատ ցուցանիշ ունի միայն Ադրբեջանը: Ինչն, անշուշտ, ոչ մի դեպքում չի կարող մխիթարանք լինել: Այսինքն, հարկային եկամուտների ավելացման համար դեռ հնարավորություններ կան, եւ առաջին կիսամյակի ընթացքում ձեռք բերված արդյունքը վկայում է այդ մասին: Պետք է մոռանալ նաեւ, որ այս տարին գործող վարչապետի համար նախընտրական է եւ հարկերի հավաքման բարձր ցուցանիշ ապահովելը նույնպես այդ տրամաբանության սահմաններում է կատարվում: Դա ինքնին վատ չէ, եթե հետագայում շարունակվի նույնկերպ, եւ ընտրություններից հետո հակառակ գործընթացը չսկսվի:

Եվ վերջապես, պետք չէ մոռանալ, որ հարկային եկամուտների ավելացումը չպետք է վնասի տնտեսական ակտիվությանը եւ չխաթարի առանց այն էլ խաթարված ազատ տնտեսական մրցակցությունը: Հետեւաբար հարկային մուտքերը պետք է ավելացնել համամասնորեն՝ ե՛ւ խոշոր, ե՛ւ միջին ու փոքր բիզնեսից, ինչպես նաեւ ձերբազատվել այս կամ այն ընկերության համար գոյություն ունեցող ինչպես պաշտոնապես, այնպես էլ ոչ պաշտոնապես արտոնյալ կարգավիճակից: Եթե պաշտոնական արտոնությունը (շահութահարկի վճարման) 1 մլն դոլարից ավելի օտարերկրյա ներդրում կատարած խոշոր հարկատուների համար նախատեսվում է վերացնել եկող տարվանից սկսած, ապա հարկերի վճարման հարցում ոչ պաշտոնական արտոնություններն այսօր էլ շարունակում են գործել մի շարք օլիգարխներին՝ Միխայիլ Բաղդասարովին, Սամվել Ալեքսանյանին, Գագիկ Ծառուկյանին պատկանող ընկերությունների համար: Այդ մասին վկայում են հարկային պետական ծառայության հրապարակած ցանկերը:

Այսպիսով, կարելի է եզրակացնել, որ որքան էլ դրական է այս տարվա առաջին կիսամյակում արձանագրված ՀՆԱ-հարկեր հարաբերակցության ցուցանիշը, դրանով բավարարվել չի կարելի, եւ դեռեւս կան հանգամանքներ, որոնք վերջնարդյունքում կարող են ի չիք դարձնել կամ ձեռք բերված ցուցանիշը, կամ նրա դրական նշանակությունը:

Աթաթուրքի Թուրքիան տապալվեց

1-ին էջից

Տասը տարի անց Բեն-Ավին թերթերից մեկում կարդալով Թուրքիայում պետական հեղաշրջման մասին լրատվությունը, կից տպագրված լուսանկարում ճանաչում է այն երիտասարդ հրամանատարին, որին հանդիպել էր հյուրանոցի բարում:

Աթաթուրքի որդեգրած աշխարհիկ քաղաքականության իսլամ ծայրահեղականների ընդդիմությունը Թուրքիայում գնալով աճում էր: Մտածում էի, որ եթե որեւէ հրեական թերթ Նյու Յորքում բացահայտեր Թուրքիայի Հանրապետության հիմնադրի կեսհրեա լինելը, ապա ապստամբություններն անխուսափելի կլինեին, եւ Աթաթուրքի արձանների հետ նրա ստեղծած աշխարհիկ պետությունը հօդս կցնդեր:

Բայց մտահոգվելու կարիք չկար: Լուրը տեղ գտավ խմբագրականում եւ համարյա ոչ մի արձագանք չունեցավ: Կյանքը Թուրքիայում շարունակեց ընթանալ նույն հունով: Ենթադրում եմ, որ ոչ մի թուրք չէր էլ կարդացել իմ այդ հոդվածը: Բայց սխալվում էի: Մի քանի ամիս առաջ էլփոստով ստացա մի նամակ, որի հեղինակը կարդացել էր հոդվածս: Անունը չեմ նշելու, բայց ասեմ, որ նա ապրում է Եվրոպայում, կրթված է, աշխատում է ֆինանսական ոլորտում, թունդ քեմալական է եւ հոդվածս կարդալուց հետո որոշել է պատմական հետազոտական աշխատանք կատարել:

Նա բացահայտել է, որ Աթաթուրքն իրոք 1911-ի ուշ ձմռանը այցելել է Եգիպտոս եւ Դամասկոս, Լիբիայում իտալական բանակի դեմ կռվող թուրքական զորքերին միանալու իր ճանապարհին: Այդ ճանապարհն անշուշտ անցնում էր Երուսաղեմով, որտեղ էլ Բեն-Ավին, իր ասելով, հանդիպել էր նրան:

Ավելին, իմ նամակագիրը հաստատում էր, որ 1911-ին Աթաթուրքը հրամանատար էր, եւ ալկոհոլի նկատմամբ ունեցած նրա թուլությունը, որի մասին Բեն-Ավին հնարավոր է չիմանար, բազմաթիվ վավերագրերում ամրագրված փաստ է:

Մեկ ուրիշ մանրամասն: Աթաթուրքը, որը ծնվել եւ մեծացել էր Սալոնիկում՝ այդ ժամանակ մեծ մասամբ հրեաներով բնակեցված մի քաղաքում, որտեղ «դյոնմեների» մեծ համայնք կար, ըստ իմ նամակագրի, հաճախել է «Շեմսի Էֆենդիի համայնքային դպրոցը», որի տնօրենն է եղել «դյոնմե» համայնքի կրոնական առաջնորդներից Շիմոն Զվի անունով մի անձնավորություն: «Ես հիմա հաստատ գիտեմ (առանց դույզն կասկածի), որ Աթաթուրքի հորական ընտանիքը սերել է հրեաներից», եզրափակում է նամակագիրս:

Կարող եմ ասել, որ ես էլ դույզն կասկած չունեմ: Եվ հիմա ավելի հանգիստ կամ նվազ տագնապած եմ ոչ միայն այն պատճառով, որ չեմ մտահոգվում այլեւս գրածս հոդվածի հնարավոր հետեւանքների մասին, մանավանդ այն պատճառով, որ այլեւս վախ չկա քեմալական Թուրքիայի աշխարհիկ կառույցները տապալելու: Դրանք արդեն տապալվեցին վերջնականորեն Թուրքիայում օրերս կայացած ընտրությունների ժամանակ, երբ իսլամական «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցությունը դարձյալ իշխանության ղեկն ստանձնեց այնպիսի բացարձակ հաղթանակով, որ աներկբայորեն կարելի է ասել՝ «Աթաթուրքի երազած աշխարհիկ Թուրքիան արդեն անցյալին է պատկանում»:

Իրականում Աթաթուրքի հրեա լինելու փաստը, որը նա ջանասիրաբար թաքցնում էր, շատ բան է բացատրում եւ բացահայտում: Առաջին հերթին այն, որ նա մահմեդականության մոլեռանդ թշնամին էր, եւ երկաթյա վճռականությամբ ցանկանում էր ստեղծել թուրքական աշխարհիկ մի ազգայնականություն, որը կբացառեր մահմեդական տարրի գոյությունը:

Ո՞վ, եթե ոչ կրոնական փոքրամասնության մի անդամ պիտի ուզենար ջնջել կրոնի հանգամանքը մահմեդական մեծամասնության ինքնությունից, որն Առաջին աշխարհամարտի օրերին Թուրքիայի քրիստոնյա հայերի ցեղասպանությունից եւ 1920-ականների սկզբում քրիստոնյա հույների արտաքսումից հետո կազմում էր Թուրքիայի բնակչության 99 տոկոսը: Միեւնույն մղումներով չէ՞ր, որ արաբական աշխարհում քրիստոնյա մտավորականներն առաջինը բարձրացրին արաբական աշխարհիկ ազգայնականության դրոշը:

Աթաթուրքը, ինչպես երեւում է, երբեք էլ չի ամաչել հրեական ծագումից: Նա թաքցրել է այն, որովհետեւ չթաքցնելը քաղաքական ինքնասպանություն կլիներ իր համար: Թուրքական աշխարհիկ պետությունը նույնպես թաքցրել է այդ փաստը: Թաքցրել է նաեւ նրա անձնական օրագիրը, որն այդպես էլ երբեք չի հրապարակվել: Դա համարվում է պետական գաղտնիք: Բայց այլեւս թաքցնելու հարկ չկա: Առանց դրա բացահայտման էլ իսլամական հակահեղափոխականները հաղթանակել են Թուրքիայում:

Թարգմ. Հ. Ծ.

Սեւակ Արծրունի. «Ոչինչ չի կարող արդարացնել Տիգրանակերտի պեղումների թեկուզ մեկ օրը կորցնելը»

Արդեն երեք տարի ընթացող պատմահետազոտական աշխատանքները Արցախի Տիգրանակերտում վտանգված էին` դադարեցվել էին ֆինանսական խնդիրների պատճառով: Մինչդեռ անվիճելի է 14 դար գոյություն ունեցած այդ քաղաքի մշակութային եւ քաղաքական արժեքը, որն առավել ընդգծում է պեղումների անհրաժեշտությունը: Այդ առիթով զրուցեցինք Տիգրանակերտի պեղումները նախաձեռնած հայրենադարձության եւ հիմնավորման «Երկիր» հասարակական կազմակերպությունների միության նախագահ Սեւակ Արծրունու հետ:

- Տիգրանակերտի նախորդ տարվա բացահայտումները մեծ արձագանք ունեցան: Օրացույց ու բուկլետներ տպագրեցինք, ֆիլմ նկարահանեցինք Տիգրանակերտի մասին: Եվրոպա ու Միացյալ Նահանգներ գործուղեցինք հնագիտական արշավախմբի աշխատանքները ղեկավարող պատմական գիտությունների դոկտոր Համլետ Պետրոսյանին` Տիգրանակերտում կատարված աշխատանքների եւ հեռանկարների մասին զեկույցներ կարդալու: Եվ հակառակ պեղումներում ունեցած հաջողությունների հռչակմանը, լրատվամիջոցների ակտիվ լուսաբանմանն ու ինֆորմացիայի պտույտին` սփյուռքում աջակցություն չունեցանք: Կոնկրետ Միացյալ Նահանգներում եղել են ժողովներ, որոնք բոյկոտի են ենթարկվել: Մնացինք բոլորովին մենակ: Շարունակեց աջակցել միայն Շվեյցարիայի հայ համայնքը` «Ամենիա» եւ «Փիլիպոսյան» հիմնադրամները տրամադրեցին մոտ 30 հազար դոլար: Այդ գումարով իրականացրինք նախորդ տարվա 15-օրյա պեղումները: Շուտով այս զեկույցն էլ բոլոր մանրամասնություններով կներկայացնենք: Եվ պատկերացնում էինք, որ այս տարի կիրականացնենք մեծածավալ պեղումներ գոնե 40 օր եւ 15 օր էլ նախապատրաստական աշխատանքներին` ընդհանուր 55 օր:

- Հաջողացրի՞ք ապահովել պեղումները Տիգրանակերտում այս տարի:

- Այս տարի Տիգրանակերտի պեղումները ֆինանսավորելու դժվարություններ ունեցանք: Այդ պատճառով պեղումները դադարեցրինք: Բայց այսօր կարող ենք հայտարարել Տիգրանակերտի պեղումների վերսկսման մասին: Ի դեպ, պեղումների դադարեցման մասին տեղեկացրինք լրատվամիջոցներով: Այսինքն` Հայաստանում տեղեկացան ֆինանսական դժվարությունների մասին, բայց արձագանք չեղավ, եւ պեղումների նախապատրաստական աշխատանքների հաջող ընթացքին հաջորդեց պեղումների դադարեցումը: Հայաստանում ում էլ դիմեցինք, միայն մերժում ստացանք: Գործարարների միությունն աջակցություն խոստացավ, ամիսներ շարունակ սպասեցրեց եւ հետո կասկած հայտնեց, թե ով է երաշխավորը: ՀՀ կառավարությունն էլ պատասխանեց, որ միջոցներ չունի այդ ծրագրի համար:

Ի վերջո կարողացանք մի կերպ փրկել կացությունը, ԼՂՀ կառավարությունն արձագանքեց` 3 ու կես միլիոն դրամ տրամադրելով: Ինչի համար շնորհակալություն եմ հայտնում ԼՂՀ իշխանություններին, նաեւ շնորհակալ եմ արշավախմբին, որ հակառակ ֆինանսական դժվարություններին ու անկայունությանը կարողացավ աշխատել` հարմարվելով դժվարություններին: Եվ չեմ կարող չդատապարտել Տիգրանակերտի առնչությամբ սփյուռքի եւ Հայաստանի ցուցաբերած անտարբերությունը: Ավելի շատ խնդիր ունենք սփյուռքի, քան Հայաստանի հետ: Տեղեկություն ունենք, որ բարձր իշխանություններում հստակորեն հասկանում են Տիգրանակերտի նշանակությունը, սակայն երկրում խնդիրները շատ են: Ի դեպ, արդեն Ադրբեջանից սկսել են լուրջ մտահոգություններ արտահայտել, որ ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիան (խմբ.- պեղումները իրականացվում են համատեղ) Տիգրանակերտով հասնում է արդյունքների, իսկ Ադրբեջանի ակադեմիան պասիվ դիրքում է: Կարծում եմ, այս ամենը հասկանում են եւ Հայաստանում, եւ Ադրբեջանում, եւ Արցախում:

- Այսօր ո՞ր փուլում են Տիգրանակերտի պեղումները:

- Ամեն օր նորություններ են գալիս Տիգրանակերտից: Դրանք ամեն օր ավելի են հաստատում այդ քաղաքի թե՛ մշակութային, թե՛ քաղաքական կարեւորությունը: Հունիսին նախատեսված էին նախապատրաստական աշխատանքները, որոնք նույնպես կատարվեցին Շվեյցարիայի հայ համայնքի տրամադրած միջոցներով, իսկ հիմնական պեղումները, որ պետք է սկսվեին հուլիսին եւ տեւեին 45 օր, սկսվեցին օգոստոսի սկզբին եւ կտեւեն 30 օր: Սեպտեմբերի 1-ին պեղումները պետք է ավարտենք: Սակայն որոշել ենք սեպտեմբեր-հոկտեմբեր ամիսներին 4-5 օրով հետախուզական խմբեր ուղարկել` ընդհանուր ուղղությունները որոշելու եւ մասնակի պեղումներ կատարելու, որպեսզի ժամանակ շահենք եկող տարվա համար: Տիգրանակերտի տարածքը հեշտ է պեղվում` շատ հարուստ է, 14 դարերի հարուստ նյութ է այնտեղ կուտակված: Որտեղ փորում ենք, մի բան հայտնաբերվում է: Այսօր պեղել ենք տարածքի 1 տոկոսից էլ քիչ: Իրավունք չունենք այսպիսի գործը կիսատ թողնել: Եկող տարի պետք է հանգանակենք մոտավորապես 300 հազար դոլար եւ, կարծում եմ, ոչ մի պատճառ չի կարող արդարացնել Տիգրանակերտի պեղումների թեկուզ մեկ օրը կորցնելը: Ամեն տարի 60 օր պեղումներ պիտի կատարվեն Տիգրանակերտում: Արշավախմբում 10 գիտնական եւ 50 աշխատող կան: Իսկ այս տարի ամենը պակաս եղավ, չնայած պեղումների ավելի մեծ ծավալներ էին նախատեսված, բնականաբար չենք ունենալու այն արդյունքները, որոնք նախատեսված էին: Շուտով կներկայացնենք գիտական զեկուցումը: Իսկ պեղումների երեք տարվա արդյունքներն ամփոփող զեկույցը որպես գիրք կհրատարակվի տարեսկզբին:

- Աշխատանքների ի՞նչ ծավալ եք նախատեսել իրականացնել Տիգրանակերտում եւ արդյոք պեղումների այս փուլն էլ բացահայտումներով հարո՞ւստ էր:

- Այս տարի նախորդ տարվա բացահայտումների խորացմամբ ենք զբաղվել: Նոր հայտնաբերումների ուղղությամբ չենք աշխատել: Պեղումները բացահայտումների իմաստով շատ հարուստ էին առաջին տարին` գտանք հայկական եկեղեցի, Տիգրան Մեծի ժամանակվա բոլոր պարիսպները, քաղաքի ջրամատակարարման հանգույցը, միջնաբերդի տարածքը, եւ մնում է ամենը անվիճելի փաստարկներով հաստատել` ամբողջովին բացել եկեղեցու պատերը, կուսակալի պալատը, որտեղ հույս ունենք գտնել հելլենիստական ժամանակաշրջանի հունարեն արձանագրություններ` փաստող, որ դա Տիգրանակերտն է: Այս տարի նպատակ ունենք բացելու եկեղեցու պատերը, պարիսպներն ամբողջությամբ, որպեսզի ցույց տանք քաղաքի ընդհանուր հզորությունը: Եվ խնդիր ունենք ապացուցելու, որ Տիգրանակերտը 1400 տարի անդադար եղել է կարեւոր ու հարուստ քաղաք Արցախում: Դեռեւս պեղումների 14 օր ունենք: Այս բոլորը պետք է ապացուցենք:

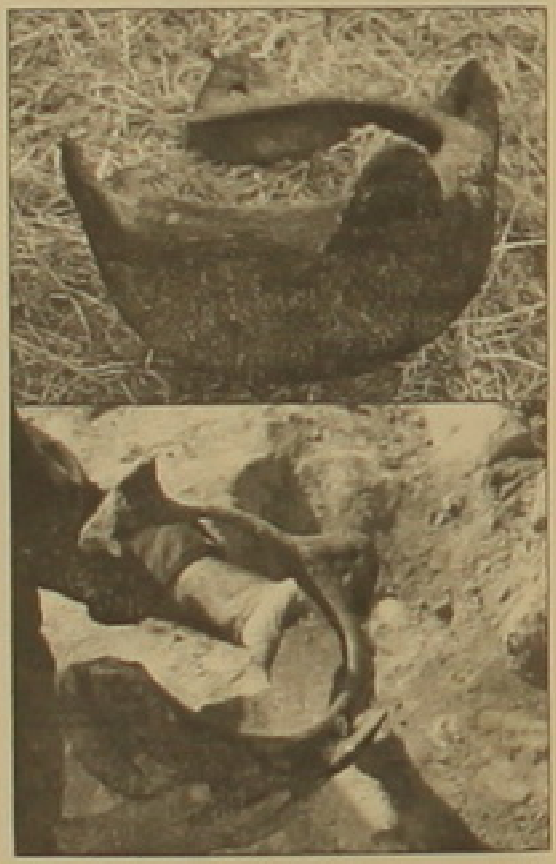

Այսքանից հետո մնում է զարմանալ, թե ինչու նման լուրջ ծրագիրը ֆինանսավորման խնդիրներ պետք է ունենա: Վերջ ի վերջո Տիգրանակերտը պետք է դառնա համազգային ծրագիր:

ՆՈՒՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Արցախում գյուղատնտեսության զարգացման համար լուրջ ներդրումներն անհրաժեշտություն են

ԼՂՀ գյուղատնտեսության փոխնախարար **Վլադիմիր Չախիյանի** տեղեկատվությամբ` խորհրդային տարիներին Լեռնային Ղարաբաղում արտադրվում էր մինչեւ 164 հազար տոննա խաղող, իսկ այսօր այդ թիվը չի գերազանցում 7500-ը: Միեւնույն ժամանակ, նրա խոսքով, այդպիսի համեմատություն անելը ճիշտ չէ, որովհետեւ հետխորհրդային ժամանակաշրջանում Ղարաբաղը փորձությունների մի քանի փուլ է անցել` կապված ղարաբաղյան պատերազմի, հետպատերազմյան սինդրոմի հաղթահարման, չդադարող շրջափակումների եւ այլնի հետ: Ռազմագործողություններից, իհարկե, Արցախում խաղողայգիները շատ են տուժել: Մարտակերտի շրջանում, որ ամենամեծն է հանրապետությունում, խորհրդային տարիներին, օրինակ, արտադրվում էր ավելի քան 90 հազար տոննա խաղող: Քանի որ շրջանի մեծ մասը պատերազմի տարիներին, մի որոշակի ժամանակահատվածում, գրավված էր ադրբեջանցիների կողմից, ուստի խաղողայգիները համարյա ամբողջությամբ ոչնչացվել են տանկերի թրթուրների տակ եւ երկար անխնամ մնալուց:

Ի դեպ, ինչպես նշեց փոխնախարարը, Ղարաբաղը վազի հիվանդությունների, առանձնապես ֆիլոքսերիայի նկատմամբ շատ զգայուն տարածք է, այգիների մի շոշափելի մասը ոչնչացվել է նաեւ այդ պատճառով:

Մոտավորապես նույնը կարելի է ասել Մարտունու շրջանի մասին, որտեղ ԽՍՀՄ ժամանակներում արտադրվում էր մինչեւ 46 հազար տոննա խաղող: Առհասարակ, տուժել են ԼՂՀ բոլոր շրջանները, որովհետեւ պատերազմական գործողությունները տեղի են ունեցել հանրապետության ամբողջ տարածքում:

Կա նաեւ մեկ այլ պատճառ. կոլտնտեսությունների ու սովխոզների լուծարումից հետո եղած խաղողայգիներն անուշադրության են մատնվել, որովհետեւ մենատնտեսները ի վիճակի չեղան պատշաճ խնամք տանել (դա էլ, Վ. Չախիյանի համոզմամբ, իր ուրույն պատճառաբանումն ունի), եւ խաղողայգիների համատարած կորուստ արձանագրվեց:

Բարեբախտաբար, այսօր վիճակն սկսում է շտկվել, պետության կողմից այս ոլորտին առավել ուշադրություն է դարձվում: Ներկա դրությամբ ԼՂՀ-ում առկա են 1777 հեկտար խաղողայգիներ: Դա շուրջ 10 անգամ քիչ է նախկինից, բայց կարեւորը զարգացման միտումն է:

Խաղողագործությունն ամենահեռանկարային ճյուղերից է Ղարաբաղում, Վ. Չախիյանի բնութագրմամբ` հացագործությանը համահավասար: Եվ խորհրդային մակարդակին հասնելու համար, ըստ փոխնախարարի, պետք է այս ոլորտում խորհրդային ժամանակների չափով ներդրումներ կատարել, ինչի հնարավորությունը ներկայիս ԼՂՀ-ն, ցավոք, առայժմ չունի: Ներդրումներ անելով Վլադիմիր Չախիյանը նկատի ունի հողերի բարելավումը, նոր այգիների հիմնադրումը, անհրաժեշտ գյուղտեխնիկայի ձեռքբերումը, պարարտանյութերով ու թունաքիմիկատներով ապահովումը: Ոչ պակաս կարեւոր է խաղողի իրացման շուկա ունենալը եւ վերամշակման ձեռնարկությունների ստեղծումը:

Այս վերջինի առնչությամբ փոխնախարարը գտնում է, որ լուրջ անելիքներ դեռ շատ կան: Խաղողագործությամբ զբաղվողներն, իսկապես, հումքն իրացնելիս դժվարությունների են հանդիպում: Խորհրդային ժամանակներում գործում էր պլանավորման համակարգը, երբ խաղող արտադրողը նախապես գիտեր ինչքան արտադրել, որպեսզի ամբողջապես իրացվի: Տվյալ կապակցությամբ վերամշակող ձեռնարկությունների հետ նախապես պայմանագրեր էին կնքվում: Իսկ ներկա պայմաններում խաղող արտադրողը ստիպված է բանակցություններ վարել վերամշակողի հետ, հաճախ ոչ ձեռնտու պայմաններով հանձնել բերքը: Ոչ հազվադեպ` նա ստիպված է լինում տնայնագործական եղանակներով վերամշակել հումքը, հասկանալի է, շոշափելի նյութական կորուստներ կրելով: Փաստորեն, խաղողի արտադրության տեմպերն ավելի առաջանցիկ են, քան վերամշակման տեմպերը, եւ այս անհամամասնությունը բացասական կնիք է թողնում ընդհանուր գործընթացի վրա:

Վերամշակող ձեռնարկություններին դժվար է մեղադրել, քանզի նրանց հնարավորություններն էլ սահմանափակ են: Նրանք ունեն արտադրանքի արտահանման խնդիր: Խաղողի վերամշակումից ստացված արտադրանքը` կոնյակ, գինի եւ այլն, լավագույն դեպքում Հայաստանի Հանրապետությունում է սպառվում, մինչդեռ պետք է դուրս գալ արտաքին շուկա:

Անդրադառնալով պտղագործության հիմնախնդիրներին, Վլադիմիր Չախիյանը **«Ազգի»** հետ զրույցում մասնավորապես ասաց.

- Մրգի արտադրությունը Ղարաբաղում խորհրդային տարիներին ընդհանրապես ապրանքային բնույթ չի կրել, այդ միտումը հիմա էլ շարունակվում է: Մրգեր մեզ մոտ արտադրվել են բացառապես սեփական կարիքները հոգալու համար: Կա նաեւ մեկ այլ պատճառ. Արցախում ռելիեֆը ուղղահայաց գոտիական է, հարթավայրային գոտու համեմատ մեզ մոտ մրգերն ուշ են հասնում: Թերեւս նաեւ դրանով պայմանավորված` Ղարաբաղում նախընտրում էին Ադրբեջանի ցածրադիր վայրերում աճեցված մրգից ներկրել, քան իրենք արտադրել: Ավելացնենք նաեւ, որ այն ժամանակ Ղարաբաղում մրգի վերամշակման ձեռնարկություններ չկային, բերքը պիտի հանձնվեր Աղդամի պահածոների գործարան, ինչը ձեռնտու չէր ղարաբաղցիներին:

Այժմ մրգեր հիմնականում ներկրվում են Հայաստանի Հանրապետությունից, որը տրանսպորտային ծախսերի պատճառով թանկ է նստում գնորդի վրա:

Միեւնույն ժամանակ, նշեց փոխնախարարը, Արցախում այդ ուղղությամբ քայլեր արվում են: Արդեն իսկ հիմա կան ֆերմերներ, որոնք լրջորեն զբաղվում են մրգի արտադրությամբ: Դա խրախուսելի երեւույթ է, որովհետեւ հեռանկարները տեսանելի են: Մասնավորապես կան իրական հնարավորություններ խնձորի, նռան, արքայախնձորի արտադրության համար: Առանձնապես կորիզավորները ԼՂՀ բնակլիմայական պայմանների համար շատ հարմար են: Իսկ շուկա կարող է լինել հենց Հայաստանը, որտեղ դրանց պահանջարկը կա:

Բնականաբար, առկա է նաեւ վերամշակման խնդիրը: Նման մի ձեռնարկություն, ի դեմս «Ենգիբարյան» ընկերության, Արցախում կա, բայց վերամշակող ուրիշ ձեռնարկություններ էլ են պետք, որպեսզի մրցակցություն լինի:

ԼՂՀ-ում գյուղմթերքների արտադրության բիզնես-ծրագրերի վարկավորման վերաբերյալ մեր հարցադրմանը Վ. Չախիյանը պատասխանեց, որ դեռեւս 1999 թվականին պետությունը այդ նպատակով բավականին խոշոր գումար` շուրջ մեկ միլիարդ դրամ էր հատկացրել: Քանի որ գումարների հատկացման կարգը լավ չէր հիմնավորված, մի շարք վարկառուներ նպատակային չեն օգտագործել ստացած գումարները եւ առ այսօր խրված են պարտքերի մեջ: Նրա կարծիքով` ավելի նպատակահարմար կլիներ, եթե վարկերի նախատեսված գումարները ավելացվեին, որովհետեւ գյուղատնտեսական բնագավառներն անկանխատեսելի են եւ հաճախ նախատեսվածից շատ ավելի միջոցներ են կլանում` վարկառուներին կանգնեցնելով նոր խնդիրների առաջ:

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ
Ստեփանակերտ

Ռուսաստանը կարեւորում է օս ժողովրդի միասնությունը՝ անկախ սահմանների դիրքի՞ց

Ռուս «լրտեսների» պատմությունը շարունակվում է «չպայթած ռումբով»

Ռուս-վրացական հարաբերությունները միշտ էլ զարմացնելու հատկությամբ են օժտվել ինչպես ռուսաստանյան, այնպես էլ վրաց ղեկավարության անչափ յուրօրինակ հայտարարությունների, նաեւ քայլերի անօրինակ տրամաբանության միջոցով: Օգոստոսի 6-ին Վրաստանի տարածքում չգիտես ի վերջո հյուսիսից թե հարավից հայտնված երկու ինքնաթիռներից մեկի «նետած» ու այդպես էլ չպայթած հրթիռ-ռումբի պատմությունը ամենայն հավանականությամբ ռուսական ու վրացական փոխադարձ «սիրազեղումների» առումով չի զիջի Վրաստանում ռուսական «լրտեսների ձերբակալության» իրադարձություններին, որոնք հանգեցրին երկու երկրների հաղորդակցության դադարեցմանը, անցագրերի տրամադրման գրեթե ամբողջական սահմանափակմանը եւ այլն:

Ռուսաստանի արտգործնախարար Սերգեյ Լավրովի հայտարարությունները գրեթե միշտ դառնում են վրացական սրամտության թիրախ: ՌԴ արտաքին գերատեսչության ղեկավարի ռուս-վրացական հարաբերությունների խնդրահարույց թեմատիկայում տեղավորվող վերջին հայտարարությունը եւս բացառություն չէ:

Հարավ-օսական կամ աբխազական հակամարտությունների առնչությամբ բավականին կոշտ մոտեցում որդեգրած Վրաստանի համար շատ ինքնատիպ են հնչում Լավրովի հետեւյալ խոսքերը. «Մենք ցանկանում ենք, որ բոլոր օսերը ապրեն միասին անկախ այն հանգամանքից, թե որտեղով է անցնում սահմանը»: Ընդ որում, Լավրովի մատուցմամբ, Ռուսաստանը պատրաստ է անելու միջազգային իրավունքին համահունչ ամեն ինչ, որ օսերն իսկապես ապրեն միասին:

Այս խոսքերին ի պատասխան հակամարտությունների կարգավորման հարցերով Վրաստանի պետնախարար Դավիթ Բակրաձեն Լավրովի հայտարարությունը նախ անհասկանալի որակեց՝ ելնելով սահմանների նկատմամբ արհամարհական վերաբերմունքից: Ըստ վրաց նախարարի, Ռուսաստանը Հարավային Օսիայի առնչությամբ ոչ համարժեք քաղաքականություն է վարում՝ հաշվի չառնելով «անկախ Վրաստանի սահմանները»:

Դավիթ Բակրաձեն նաեւ որոշ տեղեկություններ է հաղորդել արդեն իսկ իրականացված նախաքննական աշխատանքների արդյունքներից: «Ազգի» երեկվա համարում արդեն տեղեկացրել ենք, որ օգոստոսի 6-ի միջադեպի քննության հարցում Ռուսաստանը մասնակցության պատրաստակամություն էր հայտնել, որ թեեւ սկզբում մնացել էր անպատասխան, բայց այնուհետեւ ընդունվել է Վրաստանի կողմից: Ըստ այդմ, այսօր Թբիլիսի Ռուսաստանից կժամանի 25 հոգանոց փորձագիտական մի խումբ՝ մասնակցելու ԱՄՆ-ից, Լատվիայից, Լիտվայից, Էստոնիայից, Շվեդիայից ժամանած փորձագետների համատեղ աշխատանքին:

Երեկ արդեն Բակրաձեն հայտարարել է, թե դիտարկման արդյունքներով օգոստոսի 6-ին Վրաստանի օդային սահմանը խախտած երկու ինքնաթիռներն էլ հայտնվել են հյուսիսից: Հետաքրքրական է, որ վրաց պետնախարարը իր հայտարարության մեջ հատուկ ընդգծել է, որ այդ մասին են վկայում բոլոր ականատեսները, բացի այն չորսից, որոնց նախապես հղում էին արել ռուս խաղաղապահները՝ վկայելով, որ ինքնաթիռները հայտնվել են Վրաստանի կողմից՝ արեւելքից: Ըստ Բակրաձեի, այս վկայությունները «սարքել են» ռուս խաղաղապահները՝ անգամ այդ դեպքում գերազանցելով խաղաղապահի առաքելության իրենց մանդատի հնարավորությունները:

Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Ամերիկյան նկրտումներ Իսլամական հեղափոխության պահապանների կորպուսի դեմ

ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշի վարչակարգը պատրաստվում է «ահաբեկչական կազմակերպություն» հռչակել Իսլամական հեղափոխության պահապանների կորպուսն Իրանում: Այդ մասին օգոստոսի 15-ի համարում տեղեկացրել է «Վաշինգտոն փոստը»: Պաշտոնական Վաշինգտոնի այս նկրտումն, ըստ տեղեկության, պատճառաբանվել է Իրաքում եւ Աֆղանստանում կորպուսի կործանարար գործունեությամբ, ինչպես նաեւ տարածաշրջանի ահաբեկչական կազմակերպություններին ցուցաբերած աջակցությամբ:

Հիշեցնենք, որ Իսլամական հեղափոխության պահապանների կորպուսն Իրանում կազմավորվել է պետականորեն, որի կազմում ծառայում են շուրջ 125 հազար աշխարհազորայիններ:

Հ. Չ.

«Մատտելը» խանութներից հավաքում է 18,2 մլն չինական խաղալիքներ

Խաղալիքների համաշխարհային արդյունաբերության հսկաներից մեկը՝ ամերիկյան «Մատտել» ընկերությունը (որը հայտնի է իր «Բարբի» տիկնիկով), բազմաթիվ երկրներում խուճապ է առաջացրել երեքշաբթի օրն արած այն հայտարարությամբ, որ ամբողջ աշխարհի խանութներից հավաքելու է Չինաստանում արտադրված 18,2 մլն խաղալիքներ, որոնց մի մասը պարունակում է կապար պարունակող թունավոր ներկեր, մյուսներն էլ ունեն վատ ամրացված, փոքր եւ ուժեղ մագնիսներ:

Այդ խաղալիքների կեսը՝ 9,5 միլիոնը, վաճառքի է հանված ԱՄՆ-ում: «Ֆիգարո» թերթի տվյալներով, խանութներից կհավաքվեն 2002-07 թթ. արտադրված 72 անուն խաղալիքներ եւ օժանդակ սարքեր: Մասնավորապես հիշյալ մագնիսները հաճախ լուրջ վիրահատությունների անհրաժեշտություն են առաջացնում, քանի որ շատ երեխաներ կուլ են տալիս դրանք:

Ֆրանսիայի խանութներից հավաքվում է «Սերժանտ» կոչվող խաղալիքը, որը «Մատտելի» զինվորական ավտոմեքենաներից է եւ արտադրված է 2007 թ. մայիս-հուլիս ամիսներին: Ընդհանուր առմամբ արտերկրում հավաքվում է այս խաղալիքի 253 հազար օրինակ, ԱՄՆ-ում՝ 436 հազար օրինակ:

Ավելի վաղ՝ օգոստոսի 1-ին, ընկերությունը հավաքել էր Չինաստանում արտադրված մոտ 1 մլն խաղալիքներ: Իսկ հունիսին հավաքվել էր մոտ 1,5 մլն փայտե գնացք: Չինական այդ խաղալիքները եւս պատված էին կապար պարունակող ներկով: Այդ միջադեպը դրամատիկ ավարտ էր ունեցել. խաղալիք արտադրող չինական գործարաններից մեկի տնօրենն իրեն կախել էր, իմանալով, որ ինքը թունավոր ներկ է գնել իր լավագույն բարեկամից:

ՆԵՐԻՐԱՔՅԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Հակաեզդիական խոշոր ահաբեկչություններ Իրաքում

Իրաքի հյուսիս-արեւմուտքում՝ Սանջար քաղաքի մոտակայքում (Մոսուլից 120 կմ արեւմուտք) երեքշաբթի երեկոյան տեղի ունեցած չորս խոշոր ահաբեկչությունների հետեւանքով զոհվել են առնվազն 200 եզդիներ, մոտ 300 ուրիշներ էլ վիրավորվել են: «Ալ Ջազիրա» արբանյակային հեռուստաընկերությունը հաղորդում է, որ եզդիների երեք բնակավայրերում գրեթե միաժամանակ պայթեցվել են ականված չորս բենզատարներ:

Սա վկայում է, որ ահաբեկչությունները լավ կազմակերպված եւ համակարգված են եղել:

Իրաքի ոստիկանության տվյալներով, լիովին ավերվել են երեք տասնյակ տներ: Իրաքցի եւ ամերիկացի զինվորականները շարունակում են զոհերի եւ վիրավորների տեղափոխման աշխատանքները: Ականատեսներին վկայակոչելով՝ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ գործակալությունը հաղորդում է, որ հիվանդանոցները չեն հասցնում օգնել բոլոր տուժածներին:

Սանջարի մոտակայքում եզդիների դեմ իրականացված խոշոր ահաբեկչություններն Իրաքի պատերազմի սանձազերծումից ի վեր տեղի ունեցած առավել արյունալի դեպքերից են: Իրաքում, Թուրքիայում, Իրանում եւ Անդրկովկասում ապրող եզդիները դավանում են սինկրետիկ կրոն, որը պարունակում է հեթանոսության, հնդարիական հին հավատալիքների, հուդայականության, նեստորական քրիստոնեության եւ իսլամի տարրեր:

Ոստիկանությունը կասկածներ ունի, թե հակաեզդիական ահաբեկչությունները կազմակերպել են «Ալ Ղաիդայի» կողմնակից սուննի ծայրահեղականները, որոնք բավական ակտիվ են Իրաքի հյուսիս-արեւմուտքում՝ Սիրիային սահմանակից շրջաններում:

Ենթադրվում է, որ հուլիսին հենց այդ ծայրահեղականներն էին հարձակվել էթնիկ թուրքմենների վրա Հյուսիսային Իրաքի Էմերլի քաղաքում: Այնտեղ ականված բեռնատարի պայթյունից զոհվել էին 105 եւ վիրավորվել 250 անձինք:

Ավելի վաղ՝ այս տարվա ապրիլին, սուննի զինյալները Մոսուլում գնդակահարել էին 23 եզդիների, զանգվածային հուզումներ հրահրելով Իրաքի մեծությամբ երրորդ այդ քաղաքում:

«Լիբանանի դեմ նոր պատերազմի համար թանկ կվճարեք»

Իսրայելին զգուշացնում է «Հզբոլլահի» առաջնորդը

2006 թ. հուլիսի 12-ին Լիբանանի դեմ չհայտարարված պատերազմ էր սանձազերծել Իսրայելը: **«Ազգը»** հուլիսի 13-ի համարում անդրադարձավ հակալիբանանյան պատերազմի տարելիցին: Պատերազմի ընթացքում «Հզբոլլահն» արժանի հակահարված էր տվել Իսրայելի «անպարտելի» բանակին: Միջազգային ուժերը, զգալով, որ իսրայելական զորքերի ձախողումը վերածվում է ամոթալի պարտության, օգոստոսի 14-ին ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի միջամտությամբ դադարեցրել էին ռազմական գործողությունները:

Օգոստոսի 14-ին հակալիբանանյան պատերազմի դադարեցման տարելիցը հանդիսավորությամբ նշվել է Բեյրութում: Հեռուստաէկրանից հանդիսությունների հարյուր հազարավոր մասնակիցներին է դիմել «Հզբոլլահի» առաջնորդ, շեյխ Հասան Նասրալլահը: Նա նշել է, որ օգոստոսի 14-ը խորհրդանշում է Իսրայելի նկատմամբ ոչ միայն լիբանանցիների, այլեւ ողջ արաբների հաղթանակը: Այնուհետեւ ազգային միասնության կառավարության կազմավորումը Լիբանանում խոչընդոտելու մեջ մեղադրել է ԱՄՆ-ին, վերահիշյալ հաղթանակը համարել է աստվածային, ինչպես նաեւ շնորհակալություն հայտնել բոլոր նրանց, ովքեր Իսրայելի եւ ԱՄՆ-ի դեմ անհավասար պայքարում համալրել են «Հզբոլլահի» շարքերը:

«Հզբոլլահի» առաջնորդը միաժամանակ նախազգուշացրել է Իսրայելին. «Լիբանանի դեմ նոր պատերազմ սանձազերծելու դեպքում շատ թանկ գին եք վճարելու»: Ի դեպ, Իսրայելի համար նշանառության առաջնահերթ թիրախ դառնալու պատճառով շեյխ Հասան Նասրալլահը խուսափում է հայտնվել ժողովրդի մեջ:

Հ. Չ.

Անկախության օրինագիծ Շոտլանդիայի խորհրդարանում

Շոտլանդիայում կառավարող Ազգայնական կուսակցությունը ծրագրում է անցկացնել Մեծ Բրիտանիայից անկախանալու հանրաքվե: Սակայն ազգային մյուս կուսակցությունները հանդես են գալիս տվյալ նախաձեռնության դեմ:

Կառավարության ղեկավար Ալեքս Սալմոնդը, որն ազգայնականների առաջնորդն է, BBC-ին տված հարցազրույցում ասել է, որ շոտլանդացի պատգամավորներին ներկայացված հանրաքվեի օրինագծում նշվում է Շոտլանդիայում իրադարձությունների զարգացման երեք տարբերակ. փաստական կարգավիճակի պահպանում, բրիտանական կառավարության տված իրավասությունների ընդլայնում եւ լիակատար անկախություն:

Ընդսմին Սալմոնդն ընդգծել է, որ Շոտլանդիայի կառավարությունն անկախացումը համարում է լավագույն լուծումը:

Բոլոր երեք ընդդիմադիր կուսակցությունների ներկայացուցիչները դեմ են արտահայտվել հանրաքվեի անցկացմանը: Այսպիսով, քիչ հավանական է, որ խորհրդարանը հաստատի Սալմոնդի ներկայացրած օրինագիծը:

Ազատականների առաջնորդ Քեթի Ջեմիսոնը վստահ է, որ շոտլանդացիները չեն ուզում անկախանալ, եւ որ ազգայնականների նախաձեռնության նպատակը ոչ թե մարդկանց կյանքի բարելավումն է, այլ Միացյալ Թագավորության մասնատումը:

Նույն կարծիքին են շոտլանդացի պահպանողականները: Նրանց առաջնորդ Աննաբել Գոլդին հանրաքվեի օրինագիծն անվանել է «անջատողական»:

Լիբերալ-դեմոկրատական կուսակցությունը Սալմոնդի նախագիծը համարում է «կառավարող կուսակցության առաջխաղացում» շրջանային իշխանությունների լիազորությունների ընդլայնման ուղղությամբ: Միեւնույն ժամանակ լիբերալ-դեմոկրատների առաջնորդ Նիկոլ Սթիվենը գտնում է, որ օրինագիծը պետք է հետ կանչվի:

Պ. Ռ.

ԱԶԳ

Մշակույթ

Հանդիպում Պողոս Սնապյանի հետ

Բեյրութահայ արձակագիր, խմբագիր եւ ուսուցիչ Պողոս Սնապյանը բոլորեց իր կյանքի 80 տարին: Նրան հանդիպեցինք վերջերս, երբ Երեւան էր այցելել: Նա շարունակում է գրական, մշակութային ակտիվ կյանք վարել: Մեր այս զրույցը ներկա շրջանի ազգային եւ մշակութային ընթացքների, փոփոխությունների մասին է:

- Հիսուն տարիներից ավելի գրական մշակի կյանք սփյուռքում: Բազմաթիվ գրքերի հեղինակ եք, խմբագիրն եք եղել համազգային գրական կյանքում կարեւոր նշանակության «Բագին» հանդեսի:

- Այո, 1951-են ի վեր հանրային կյանքի մեջն եմ՝ գրական մարզի մեջ, նաեւ հրապարակագրական գետնի վրա, որովհետեւ «Ազդակ» օրաթերթի մեջ 7 տարի խմբագիր եղած եմ, առաջնորդող, խմբագրական գրողներեն մեկն էի, ազգային, կուսակցական, կրոնական բնույթի, քաղաքական՝ ոչ: Միայն վերջին տարիներեն դադրեցա գրելե:

Բազմաթիվ առումներով նշանակալի դեր ունեցավ «Բագինը»: Երեք սերունդի թերթը եղավ՝ Համաստեղի, Նարդունիի, Էդվարդ Բոյաջյանի, եթե կուզեք նաեւ չորրորդի: Ես եւ Վահե Օշականը նույնպես վաստակ ունինք հոն: «Բագինը» մի քանի գրական սերունդներու ձեւավորողը եղավ, ուրիշներուն ալ բեղմնավորման առիթը տվավ: Հակոբ Կարապենցի, Վահե Օշականի սերունդը ինքզինք իրագործեց հոն, ասկե ետքը մեկ ուրիշ սերունդ եկավ, որոն այսօր լավագույնը կհամարվի՝ Սարգիս Կիրակոսյան, Հարություն Բերբերյան, Խոսրով Ասոյան եւ ուրիշներ:

- Ժամանակի առաջ քաշած պայմանները սփյուռքում ազգապահպանման նոր խնդիրներ չե՞ն առաջադրում արդյոք՝ նոր միավորումների, կառույցների անհրաժեշտության առումով: Կարծիք կա, թե ավանդական մի շարք միություններ սպառել են իրենց:

- Ես չեմ կարծեր, որ ինքզինքնին սպառած ըլլան հիները: Սփյուռքը իր անհատականությունը, ազգային ինքնությունը պահպանելու խնդրեն ավելի մեծ հարց չէ ունեցեր երբեք, որը պետք է իրականանա լեզվով, պատմությամբ, կուսակցական միջավայրերու մեջ: Մեկ հարց միայն ունինք՝ պահպանել սփյուռքը եւ մեր ընդհանուր հեռանկարը, որ ազատ, անկախ եւ միացյալ Հայաստանն է:

Առնենք երկու Ամերիկաներու պատմությունը, որ հավելումն է մեր կյանքին: Հոս ստեղծվեցան դպրոցներու ցանցեր: Ասիկա նոր ներդրում մըն է եւ մեծ նշանակություն ունի մեզի համար: Ասկե 30-40 տարի առաջ ամենօրյա վարժարաններ գոյություն չունեին Մ. Նահանգներու: Չեմ ըսեր, թե իդեալական կառույցներ են ատոնք, չեմ կրնար ըսել, թե անոնցմե պիտի ելլեն գրագետներ, հրապարակագիրներ, բայց նաեւ կրնամ ըսել, որ ատոնք ապրումով, հեռանկարով, երազներով հայ կմնան: Այս ապրումը, որ կպահե հայությունը, մենք կերկարաձգենք, հետո չենք գիտեր, թե ինչ կրնա ըլլա պատմության քմայքը կամ պատմության իրականությունը: Որեւէ մեկուն մտքով կանցնե՞ր, որ Ղարաբաղին կրնանք տիրանալ: Հիմա, երբ ամբողջական Հայաստան կխորհենք, ինչու չէ, կրնա ըլլալ, որ պատմությունը այնպիսի անկյունադարձ մը ունենա, որ այդ մեր երազանքն ալ իրականություն դառնա:

Այսօր մեր ժողովուրդի կրոնական, կուսակցական զանազան հատվածները շատ ավելի մոտ են իրարու, ավելի սերտորեն կգործակցին, քան 40-50 տարի առաջ էր: Այդ հակամարտություններու մեջ կսպառեինք մեր ուժերը: Բեյրութի մեջ 17 տարի պատերազմ ապրեցանք, հնչակյանը, ռամկավարը, դաշնակցականը, չեզոքը միասնաբար ձեւով աշխատեցան: Մենք՝ դաշնակցականներս, օրինակ, զենքի ուժը մեր ձեռքերուն մեջ կպահեինք, կռվողները մենք էինք, պիտի ընդունինք ասիկա: Մենք կրցանք մինչեւ անգամ համայնավար ընտանիքները պաշտպանել:

- Ինչպիսի՞ն է ներկայիս բեյրութահայ գաղութի կացությունը:

- Մթնոլորտը շատ փայլուն չէ: Վերջին վարչապետի՝ Հարիրիի սպանութենեն ետքը երկիրը ալեկոծումի մեջ է: Այդ ալեկոծումը պատճառ կդառնա տնտեսական բազում հարվածներու: Հակառակ այս իրավիճակներուն, մեր բոլոր կառույցները կաշխատին, կբաբախեն, դժվարությամբ, բայց գոյություն ունին, կան: Այդ պատերազմներեն որեւէ մեկը պատճառ չդարձավ, որ ակումբ մը գոցվի, եկեղեցի մը գոցվի, դպրոց մը գոցվի: Բեյրութը, որ այնքան մեծ նշանակություն ունի մեզի համար երկրորդ Հայաստան կըսվի եւ իրականություն կա ատոր մեջ: Ամերիկա, Եվրոպա եթե երթաս, հայկական դպրոցներու ուսուցչական կազմը լիբանանցիներ են, թերթերը լիբանանցիներ կխմբագրեն:

Գիտե՞ք որն է ինձի համար ամենաթանկը այդ երկրին մեջ՝ այն անսահման ազատությունը, որմե մենք եւ ամենքը կօգտվին. Լիբանանի կառույցը ազատության հիմքն է:

- Գրական նոր հոսանքներ, տաղանդավոր անուններ նորերի մեջ կա՞ն արդյոք:

- Բոլորովին նորերը եթե նկատի ունիք, անոնց մեջ անհատականություններ չեմ տեսներ տակավին: Բայց մեկ բան է ինձի համար շատ էական. մամուլը կա, գրական մամուլն ալ, հրատարակչականն ալ, ինձի համար ամենեն կարեւորը այդ մամուլին գոյությունն է:

- Ինչպե՞ս եք վերաբերում օտարագրության երեւույթին մայրենի գրականության մեջ:

- Մեր դաստիարակությունը այնպիսին է եղած, որ առհասարակ լեզվին առաջնություն կուտայինք: Որ լեզվով որ կգրես, այդ լեզվին գրագետն ես: Ծագումդ հարց չէ, լեզուդ է հարցը: Բայց հիմա օտարագիրներու պարագան ուրիշ հանգամանք առած է, եւ հստակ բանաձեւ պետք է գտնել: Օտար լեզվով գրող հայ գրագետը ինքը հանցավոր չէ, այլ՝ պայմանները, մթնոլորտը՝ ինքը օտարագրություն չէ ընտրած, այլ՝ իրեն պարտադրված է: Սարոյանը վերցնենք, հարգանք ունինք իրեն հանդեպ, պաշտպանում ենք նույնիսկ, բայց չենք կրնար զինքը հայ գրագետ համարել: Օտարագիրները հայության կրնան նպաստել՝ քաղաքական, ազգային, գրական աշխարհի մեջ, բայց չեմ կարծեր, թե ճիշտ է անոնց հայ գրագետ համարելը: Օրինակ մը տամ, Հակոբ Օշականը մեծատաղանդ, գրագետ, ուսուցիչ, քննադատ, երբ լսեց, որ Զավեն Սյուրմելյանը անգլերեն գիրք հրատարակած է՝ «Ձեզի կդիմեմ, տիկնայք եւ պարոնայք», որ նույն տարին 7 լեզվով թարգմանվեցավ, նամակ մը գրեց իրեն. «Զավեն Սյուրմելյանին՝ ամերիկացի գրագետին»: Իր աշակերտին ամերիկացի գրագետ կըսեր, որովհետեւ լեզուն է իր մեկնակետը:

- Հետեւո՞ւմ եք հայաստանյան գրական կյանքին, սփյուռք-Հայաստան նորօրյա մերձեցումներին ինչպիսի՞ վերաբերմունք ունեք:

- Երեք տարի է գրեթե ուղղակի կապ չունինք Հայաստանի հետ: Թերթերը առաջ կանոնավորապես կստանայինք, հիմա՝ ոչ: Բոլորովին կտրված ենք, կապը տարերային դարձած է, պատահական եկողին հետ հատ ու կտոր բաներ կստանանք: Հիմա Հայաստանի մեջ տպագրության որակը շատ բարձրացած է: Նոր թերթ մը լույս կտեսնե՝ «Նարցիս», աղվոր թերթ է, եւ երիտասարդներ ալ կան, տաղանդավոր: Համահայկական 3 համաժողով եղավ, մեկն ալ՝ Բեյրութի մեջ: Ես առաջին անգամ միայն մասնակցեցա: Շոշափելի արդյունք չեմ տեսներ այդ ամենի մեջ, ատոր նպատակը ո՞րն է, չեմ գիտեր: Ես 2-3 հարց ունիմ այդ կապակցությամբ: Ատոնք եթե պիտի չքննարկվին, ես հոն գործ չունիմ:

- Եվ որո՞նք են դրանք:

- Մեկը ուղղագրության հարցն է՝ անխուսափելի կնկատեմ Մեսրոպյան ուղղագրության վերադարձը: Երկրորդը՝ ինչպես պիտի ընդունվին օտարագիր հեղինակները հայ գրականության մեջ: Երրորդը կվերաբերի համահայկական գրական հիմնադրամին. Լեւոն Անանյանի գլխավորությամբ մեկ մլն դոլար պիտի հավաքվեր անձեռնմխելի ֆոնդ՝ իբրեւ տոկոսը միայն պիտի գործածվեր (առ այսօր ընդամենը 300.000 է կազմած այդ գումարը): Այս երեք հարցերեն դուրս, ինչ հեռանկար ունի գրականությունը եւ այլն, պարապ խոսքեր են:

- Հրաշալի: Հայաստանում մշակութային, գրական շատ ասպարեզներ լճացման շրջան են ապրում: Ի՞նչ եք մտածում:

- Հոս, Հայաստանի մեջ հասարակական լճացումը շատ չի մտահոգեր զիս, որովհետեւ օր մը կտեսնենք, որ բոլորովին շրջված է վիճակը: Կրնա նահանջ ժամանակ ունենալ, բայց պոռթկումն ալ անխուսափելի է: Որովհետեւ հոս հողին վրա ես, հավաքական ազատության մեջն ես: Ողբերգական կացությունը մերն է: Մենք եթե երբեւէ նահանջ արձանագրենք, անգամ մըն ալ դարմանում չկա:

Զրուցեց
ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

Չարենցը եւ «Արքա Լիրը»

Հայաստանի գրողների միության հրատարակչությունը, Լոս Անջելեսի «Նոր կյանք» շաբաթաթերթի հրատարակիչներ Գրիգոր եւ Արշո Շենյանների հովանավորությամբ, լույս է ընծայել Շեքսպիրի «Արքա Լիր» ողբերգության Հովհաննես Խան-Մասեհյանի թարգմանությունը՝ Եղիշե Չարենցի ստեղծագործական խմբագրությամբ:

Գիրքը հրատարակության է պատրաստել բանասիրական գիտությունների դոկտոր Հենրիկ Բախչինյանը: Նրա կարծիքով. «Չարենցն, ըստ էության, նոր կյանք է տվել «Արքա Լիրի» Խան-Մասեհյանի թարգմանությանը՝ այն դարձնելով շատ ավելի հնչեղ ու բանաստեղծական, ներարկելով իր անհատական շունչն ու ոգին: Այդ իսկ պատճառով հարկ ենք համարել վերստին հրատարակել նրա այս ստեղծագործական խմբագրությունը՝ այս անգամ արդեն բանաստեղծի ինքնագրի հիման վրա»:

Գրքից տեղեկանում ենք, որ 1928-1935 թվականներին վարելով Պետհրատի գեղարվեստական գրականության բաժինը՝ Եղիշե Չարենցն իր մշակած ծրագրով հրատարակել է եւ հրատարակության է պատրաստել հայ եւ համաշխարհային գրականության բազմաթիվ ընտիր նմուշներ: Նա հանդես է եկել թե՛ որպես թարգմանիչ եւ թե՛ որպես կազմող ու խմբագիր: Այսպես, նա եղել է 1934-ին լույս տեսած Շեքսպիրի «Մակբեթի» (թարգմանիչ՝ Հովհաննես Խան-Մասեհյան) պատասխանատու խմբագիրը: Նույն թվականին մեծ բանաստեղծը ձեռնարկել է նաեւ տպագրել Շեքսպիրի իր նախասիրած մեկ այլ ողբերգությունը՝ «Արքա Լիրը»: Այս կապակցությամբ նա խնդրել է Ռուբեն Զարյանին գտնել ողբերգության Խան-Մասեհյանի թարգմանությունը՝ խմբագրելու համար: «Տարա գիրքը, պատմում է Ռուբեն Զարյանն իր հուշերում: -Ասաց, որ մի երկու օրից կսկսի: Եվ, իսկապես, սկսեց... Տողած թուղթը դրեց առաջը, Մասեհյանի թարգմանությունը մյուս կողքը եւ սկսեց արտագրել՝ տեղնուտեղը խմբագրական փոփոխության ենթարկելով: Սկզբում բավական հարազատ մնաց թարգմանությանը, փոխում էր քիչ, հետո փոփոխությունները շատացան: Թարգմանությունը մաքրում էր հնաբանություններից՝ պահպանելով ոճի վեհությունը, լեզուն այժմեացնում էր, մի բառի տեղ դնում էր մի ուրիշը, աշխատում մտքին հաղորդել շեշտակի եւ դիպուկ արտահայտություն»:

Չարենցն ամբողջապես ավարտել է Խան-Մասեհյանի թարգմանության իր խմբագրությունը եւ այդ աշխատանքով ոգեւորված հաստատապես վճռել է նորովի թարգմանել «Արքա Լիրը», որի թարգմանությունը, իր հիմնավոր խմբագրությամբ հանդերձ, նրան չի բավարարել: «Ես սա կհանձնեմ, կարող են տպել: Սա առաջին էտապն է, հետո ինքս կթարգմանեմ: Անպայման կթարգմանեմ: Ոչինչ, որ անգլերեն չգիտեմ: Զգում եմ, Լիրը հոգուս մեջ է, կարծես մի հարազատ անձ լինի, այնպես եմ զգում նրան»:

Հենրիկ Բախչինյանի գրած առաջաբանից տեղեկանում ենք, որ Չարենցն արդեն 1934 թվականին ցանկություն է ունեցել թարգմանել «Արքա Լիրը», ինչպես նաեւ «Համլետը», վկայել է նաեւ բանաստեղծի ժամանակակիցներից Սարգիս Մելիքսեթյանը: Ըստ Ռ. Զարյանի, Չարենցը որոշ ժամանակ անց իսկապես անցել է «երկրորդ էտապին», այսինքն՝ սկսել է թարգմանել «Արքա Լիրը»: «Չեմ ուզում մթնոլորտից դուրս գալ,- ասել է բանաստեղծը,- լավ կլինի հիմա անեմ, թե չէ վախենում եմ հետո սառչեմ»: Ռ. Զարյանը հաճախ ներկա է եղել նաեւ թարգմանության ընթացքին: Նրա վկայությամբ, Չարենցն «աշխատում էր արագ թափով, բայց երբեմն կանգ էր առնում, մի ձեւով փորձում, այլ կերպ գրում, եւ երբ չէր ստացվում՝ ջղայնանում էր, վրդովվում... Լիրի կերպարը դարձել էր նրա հարազատը: Շատ էր խոսում նրանից, հազար ու մի դիտողություն անում: -«Լիրը» Շեքսպիրի ամենալավ գործն է, ամենախոր, ամենաընդգրկուն»:

Հավանաբար 1934-ից հետո բանաստեղծի կյանքի ողբերգական ընթացքը խանգարել է նրան շարունակել եւ ամբողջացնել աշխատանքը, ինչպես որ անավարտ է մնացել Գյոթեի «Ֆաուստի» նրա թարգմանությունը: Համենայն դեպս, առ այսօր չի հայտնաբերվել «Արքա Լիրի» (ոչ էլ «Համլետի») նրա թարգմանությունը, չունենք նաեւ ոչ մի տվյալ, որ նա ամբողջապես թարգմանել է այդ գործերը: Բախչինյանի համոզմամբ, թերեւս մի օր երջանիկ պատահականությամբ հայտնաբերվեն «Արքա Լիրի» նրա սկսած եւ հավանաբար անավարտ մնացած թարգմանական էջերը...

Ինչ վերաբերում է Խան-Մասեհյանի թարգմանության նրա խմբագրմանը, ապա դրա ձեռագիրը Ռ. Զարյանը, իր իսկ վկայությամբ, հանձնել է Պետհրատի այն ժամանակվա տնօրեն Էդուարդ Չոփուրյանին: «Հիշում եմ, առաջին էջի վրա գրել էր խնդրանք-չկորցնել ձեռագիրը եւ օգտագործելուց հետո անպայման վերադարձնել իրեն»: Չարենցի այդ ձեռագիրը դեռեւս 1938 թվականի ամռանը գտնվել է Պետհրատի գեղարվեստական գրականության բաժնում: Այստեղ այն տեսել եւ մասամբ արտագրել է արժանահիշատակ գրականագետ Արամ Ինճիկյանը: Նա իր արտագրությունը, մի համառոտ ծանոթագրությամբ 1956-ին հանձնել է գրականության եւ արվեստի թանգարանին, որը պիտի շուրջ մեկ տասնամյակ անց կոչվեր Չարենցի անունով:

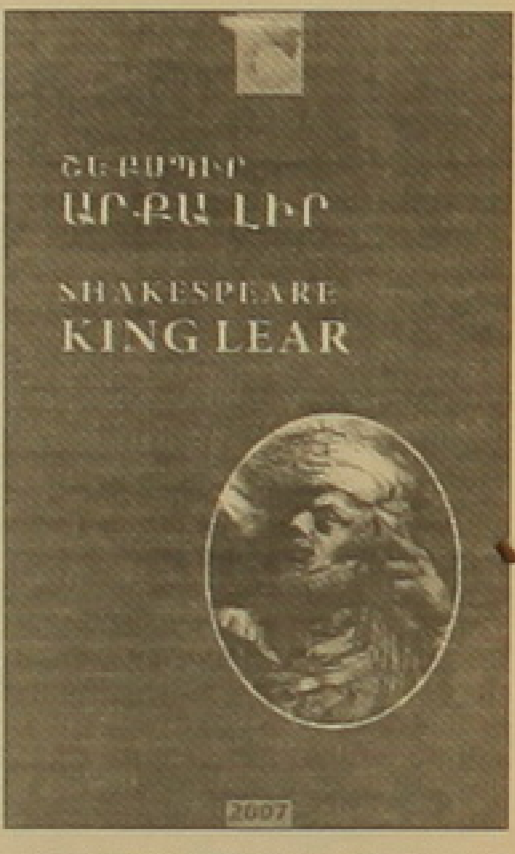

Ուրախություն մեզ փրկվել է Չարենցի խմբագրած «Արքա Լիր» ողբերգության երկու արարված (առանց գործող անձերի) եւ 1956-ին բերվել է թանգարան՝ ընդգրկվելու Չարենցի ֆոնդում: Այնուհետեւ թանգարանի ձեռագրատան վարիչ Գոհար Ազնավուրյանի ջանքերով թանգարանի թատերական ֆոնդերի տպագիր եւ անտիպ պիեսների հավաքածուի մեջ հայտնաբերվեցին Չարենցի խմբագրությամբ «Արքա Լիրի» երեք նույնանման մեքենագիր կազմված ամբողջական օրինակներ (դարձյալ առանց գործող անձերի): Անդրադառնալով որոշակի անճշտությունների, Հենրիկ Բախչինյանը ուրախությամբ նշեց, որ վերջերս պարզվեց. «Բնագիրը գտնվել է Ռ. Զարյանի մոտ, որն այն հանձնել է ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի Շեքսպիրագիտության կենտրոնի գրադարանին: Անվանի արվեստաբանը զարմանալիորեն այդ մասին չի նշել ո՛չ իր հուշերում եւ ո՛չ էլ որեւէ այլ տեղ: Ուստի եւ ցանկանալով «վերջապես իրագործել մեծ բանաստեղծի անկատար մնացած նվիրական երազանքը», մենք Չարենցի խմբագրած «Արքա Լիրը» 2006թ.-ին, թանգարանի հրատարակչությամբ, առանձին գրքով տպագրեցինք մեքենագիր օրինակի եւ Ա. Ինճիկյանի կատարած մասնակի ընդօրինակության հիման վրա: Գիրքը լույս տեսնելուց հետո արվեստի ինստիտուտի աշխատակից, մեր բարեկամ Վիգեն Ղազարյանի միջոցով իմացանք, որ Չարենցի խմբագրած օրինակի բնագիրը պահպանվում է արվեստի ինստիտուտում, որի տնօրենությունը մեր խնդրանքով բարյացակամորեն մեզ տրամադրեց բնագրի լուսապատճենը: Շեքսպիրագիտության կենտրոնի գրադարանի տեղեկատվության համաձայն, Ռ. Զարյանը ձեռագիրը ստացել է Վահե Միքայելյանից 1937 թվականին: Կարեւորն այն է, որ «ժողովրդի թշնամի» համարված Չարենցի ձեռագիրը Վ. Միքայելյանի եւ Ռ. Զարյանի շնորհիվ փրկվել է անդարձ կորստից:

ԱՐՓԻՆԵ ԱՍԼՈՅԱՆ

Խմբ. կողմից- 2006 թ.-ին լույս էր տեսել նույն գիրքը՝ այս անգամ Չարենցի անվան գրականության եւ արվեստի թանգարանի հրատարակությամբ եւ լիբանանահայ հայտնի մեկենաս Արմեն եւ Միմի Հարությունյանների հովանավորությամբ: Կարճ ժամանակում միեւնույն գրքի զույգ հրատարակության նպատակահարմարությանը հավանաբար կանդրադառնանք հետագայում:

ՈւԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության ընտրական 2-րդ փուլի առաջին խաղում այսօր «Միկան» «Հանրապետական» մարզադաշտում ուժերը կչափի Սլովակիայի «Արտմեդիայի» հետ: Ժամը 19-ին սկսվող հանդիպումը կսպասարկի Սերբիայի մրցավարական բրիգադը Դրագոմիր Ստանկովիչի գլխավորությամբ:

«Միկան» առաջին անգամ է մասնակցում գավաթի խաղարկությունում, բայց արդեն 1/16 եզրափակիչում զիջեց բուլղարական «Լեւսկուն» (0-1, 0-2) եւ դուրս մնաց հետագա պայքարից:

Անցած մրցաշրջանում թիմը 2-րդ անգամ մասնակցեց ՈւԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկությանը: «Արտմեդիան» հաջողությամբ հաղթահարեց առաջին երկու փուլերի արդյունքները («ՎԻՏ-Ջորջիա»՝ 2-0, 1-2, Մինսկի «Դինամո»՝ 2-1, 3-2), սակայն հաջորդ խաղում զիջեց իտալական «Էսպանյոլին» (2-2, 1-3) ու դուրս մնաց հետագա պայքարից:

«Ժիլինային», որից հետո առաջնությունում երեք անընդմեջ հաղթանակ է տոնել («Տրենչին»՝ 3-2, «Սլովան»՝ 2-1, «Ռուժոմբերոկ»՝ 3-0), ընդ որում վերջին խաղը թիմն անցկացրել է օգոստոսի 11-ին մրցակցի հարկի տակ: Ինչպես տեսնում ենք, «Միկայի» մրցակիցը բավական հաջող է մեկնարկել երկրի առաջնությունում: 5 խաղում թիմը վաստակել է 12 միավոր, եւ զբաղեցնում է 2-րդ հորիզոնականը՝ «Նիտրային» զիջելով 3 միավորով:

Դիտարժան ֆուտբոլի ակնկալիքով

«Միկայի» մրցակիցը Սլովակիայի հնագույն ակումբներից է

«Արտմեդիան» երկրի հնագույն ֆուտբոլային ակումբներից է, որը հիմնադրվել է 1898 թ.: Ժամանակին թիմը հանդես է եկել Չեխոսլովակիայի ֆուտբոլի առաջնությունում եւ ներկայացրել է Պետրժալկան տարբեր անվանումներով: 1996 թ. «Արտմեդիան» հանդես է գալիս Սլովակիայի Սուպերլիգայի առաջնությունում: Առաջին լուրջ հաջողությանը թիմը հասել է 2003 թ.՝ դառնալով երկրի փոխչեմպիոն: Երկու տարի անց «Արտմեդիան» հասավ չեմպիոնական բարձունքին, իսկ մինչ այդ նախորդ մրցաշրջանում Պետրժալկայի ֆուտբոլիստները նվաճել էին երկրի գավաթը: Վերջին երկու առաջնություններում ոսկե մեդալների համար պայքարում «Արտմեդիան» զիջեց համապատասխանաբար «Ռուժոմբերոկին» ու «Ժիլինային»: Կարելի է փաստել, որ «Արտմեդիան» Սլովակիայի վերջին 5 առաջնությունների ամենատիտղոսակիր ակումբն է: Այնպես որ «Միկան» այսօր գործ կունենա բավական հմուտ ու մարտունակ ֆուտբոլային կոլեկտիվի հետ:

Եվրոգավաթների մրցաշարերում «Միկայի» մրցակիցն իր նորամուտը նշել է 2002 թ.՝ մասնակցելով Ինտերտոտոյի գավաթի մրցաշարին: Առայժմ ավելի հաջող թիմը հանդես է եկել Չեմպիոնների լիգայի 2005/06 թթ. խաղարկությունում: Առաջին փուլում «Արտմեդիան» պայքարից դուրս է մղել ղազախական «Կայրաթին» (0-2, 4-1): Երկրորդ փուլում սլովակներն իսկական անակնկալ մատուցեցին՝ հաղթելով շոտլանդական հզոր «Սելթիկին» (5-0, 0-4): Թիմը հաջողությամբ հաղթահարելով «Պարտիզանի» դիմադրությունը (0-0, 0-0, 4-2՝ 11մ), մտավ Չեմպիոնների լիգայի խմբային մրցաշարի մասնակիցների ցանկը: Այստեղ էլ «Արտմեդիան» իրեն վատ չդրսեւորեց: Պարտվելով իտալական «Ինտերին», պորտուգալական «Պորտոյի» եւ շոտլանդական «Գլազգո Ռեյնջերսի» հետ հանդիպումներից մեկում սլովակները հաղթեցին, երեքն ավարտեցին ոչ-ոքի: Խմբային մրցաշարում նորեկը զբաղեցրեց 3-րդ տեղը եւ իրավունք ստացավ պայքարը շարունակել ՈւԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկությունում, բայց արդեն...

ՈւԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության առաջին փուլում այս տարի «Արտմեդիան» մեծ դժվարությամբ կարողացավ հաղթահարել մոլդովական «Զիմբրուի» դիմադրությունը: Սեփական հարկի տակ «Արտմեդիան» խաղն ավարտեց ոչ-ոքի (1-1): Պատասխան խաղում արդեն 59-րդ րոպեին սլովակցիները մրցակցին զիջում էին 0-2 հաշվով եւ թվում էր, թե մրցակցության ելքն արդեն վճռված է: Սակայն «Արտմեդիան» իր մեջ ուժ գտավ փրկելու խաղը՝ 2-րդ գոլը խփելով ավելացված ժամանակի 5-րդ րոպեին:

Ընդհանուր առմամբ Եվրոգավաթներում «Արտմեդիան» անցկացրել է 32 հանդիպում, որից 8-ում հաղթել է, 13-ն ավարտել ոչ-ոքի, 11-ում պարտվել է: Խփած եւ բաց թողած գնդակների տարբերությունն է 36-47:

Սլովակիայի ընթացիկ առաջնությունը դեռ նոր է մեկնարկել: Կայացել է ընդամենը 5 տուր: Առաջին խաղում, հուլիսի 15-ին «Արտմեդիան» սեփական հարկի տակ 5-0 հաշվով ջախջախել է «Զլատե Մորավցե» ակումբին, որը 5 տուրից հետո 12 թիմերի մրցավեճում ներկայումս 8-րդ տեղում է: Հաջորդ տուրում թիմը հյուրընկալվելիս 0-1 հաշվով զիջել է երկրի չեմպիոն

«Արտմեդիայի» կազմում մեծ թիվ չեն կազմում լեգեոնականները: Վերջերս ակումբի հետ 3 տարվա պայմանագիր է կնքել չեխ ֆուտբոլիստ Ալկեց Ուրբանեկը: «Կայզերսլաուտեռնից» թիմ է տեղափոխվել Բալաս Բորբելը, որն ի դեպ «Զիմբրուի» դարպասը խփած վճռորոշ գոլի հեղինակն է: Թիմը համալրել են նաեւ Լյուբոմիր Ռեյտերը (Պրահայի «Սլավիայից»), Միրոսլավ Հիլը (Իրանի «Բարժ Շիրազից»), Ռադեկ Դոսուդիլը (Պրահայի «Սլավիայից») եւ Յուսուֆ Մուրի Ադեւունմին («Ֆորտունայից», Գերմանիա):

Ինչ խոսք, այսօր «Միկային» ավելի լուրջ մրցակից է սպասում, քան նախորդ փուլում էր, երբ կարողացավ պայքարից դուրս մղել հունգարական ՄՏԿ-ին (1-2, 1-0): «Միկան» 6-րդ անգամ է մասնակցում ՈւԵՖԱ-ի գավաթի մրցաշարին եւ այս տարի առաջին անգամ թիմին հաջողվեց հաջորդ փուլի ուղեգիր նվաճել: Եվ եթե այս անգամ էլ միկացիները կամային հատկանիշներ դրսեւորեն, ապա հնարավոր է հաջողությամբ լուծեն նաեւ 3-րդ փուլ դուրս գալու խնդիրը: Ամեն դեպքում հաջողություն ցանկանանք «Միկային» այսօրվա դժվարին մրցավեճում եւ հուսանք, որ ականատես կդառնանք դիտարժան ֆուտբոլի:

«Լացիոն» հայտնվեց ծանր կացության մեջ

Կայացան Չեմպիոնների լիգայի որակավորման 3-րդ փուլի առաջին չորս հանդիպումները: Ինչպես հայտնի է, այս փուլում հաջողության հասած 16 ուժեղագույն ակումբներն իրավունք են ստանալու պայքարը շարունակել խմբային մրցաշարում: Ուստի այս փուլում հաղթանակի արժեքը շատ բարձր է:

Անսպասելի արդյունք գրանցվեց Հռոմի «Օլիմպիկո» մարզադաշտում, որտեղ տեղի «Լացիոն» հյուրընկալել էր ռումինական «Դինամոյին»: Վերջինս ցանկանում է կրկնել իր հայրենակիցների՝ «Ստյաուայի» ֆուտբոլիստների հաջողությունը, որոնք նախորդ խաղարկությունում իրավունք էին ստացել հանդես գալ խմբային մրցաշարում: Խաղը շատ համառ ու լարված բնույթ կրեց: 22-րդ րոպեին Դանչուլեսկուն գլխի հարվածով խոցեց «Լացիոյի» 43-ամյա դարպասապահ Բալոտայի պաշտպանած դարպասը՝ բացելով հաշիվը:

«Լացիոն» հիանալի հնարավորություն ուներ հաշիվը հավասարեցնելու, սակայն 38-րդ րոպեին Ռոկին չկարողացավ անվրեպ իրացնել 11 մ հարվածը: Հիանալի խաղաց «Դինամոյի» դարպասապահ Լոբոնտը՝ հետ մղելով գնդակը: Ճիշտ է, ընդմիջումից քիչ անց դաշտի տերերն ի վերջո հասան հաջողության, բայց ավելին անել նրանց չհաջողվեց: Գրանցվեց մարտական ոչ-ոքի՝ 1-1: Պատասխան խաղում «Լացիոյին» ծանր փորձություն է սպասում, քանի որ հանդիպմանը չեն մասնակցի Բեհրամին ու Մուտարելին, որոնք դաշտից հեռացվեցին առաջին մրցախաղի ժամանակ:

«Վալենսիան» հաջորդ փուլ մտնելու լուրջ հայտ ներկայացրեց՝ սեփական հարկի տակ 3-0 հաշվով պարտության մատնելով «Էլֆսբորգին»: «Գլազգո Ռեյնջերսն» էլ իր դաշտում 1-0 հաշվով հաղթեց «Ցրվենա Զվեզդային»: Սեփական պատերն օգնեցին նաեւ «Բենֆիկային»՝ պարտության մատնելու «Կոպենհագենին» (2-1):

Լեւոն Արոնյանի վստահ մեկնարկը

Գերմանիայի Մայնց քաղաքում մեկնարկել է շախմատի ավանդական փառատոնը, որն իր մեջ ներառում է մի շարք մրցաշարեր: Գլխավոր մրցաշարերը տեղի կունենան չորս ուժեղագույն գրոսմայստերների մասնակցությամբ: Լեւոն Արոնյանը, Վիշվանաթան Անանդը, Էթյեն Բակրոն եւ Ռուստամ Կասիմջանովը նախ կվիճարկեն Ֆիշերի շախմատի մրցաշարի հաղթողի կոչումը, ապա հանդես կգան արագ շախմատի մրցաշարում: Յուրաքանչյուր պարտիայի համար մրցակիցներին տրվում է 20 րոպե՝ ավելացնելով 5 վրկ. ամեն մի քայլի համար: Մրցաշարը ՖԻԴԵ-ի 20-րդ կարգի է: Օգոստոսի 16-19-ը շախմատային փառատոնի մեկ այլ մրցաշարում հանդես կգան նաեւ Հայաստանի մյուս ներկայացուցիչները՝ Վլադիմիր Հակոբյանը, Գաբրիել Սարգսյանը, Ռաֆայել Վահանյանն ու Տիգրան Պետրոսյանը:

Լեւոն Արոնյանը, որ Ֆիշերի շախմատի վարկածով աշխարհի չեմպիոնն է, շատ լավ է սկսել մրցաշարը: Առաջին օրն անցկացրած 3 պարտիաներում Լեւոնը վաստակեց 2,5 միավոր եւ գլխավորեց աղյուսակը: Առաջին պարտիայում Արոնյանը սպիտակներով, արդեն 25-րդ քայլին պարտության մատնեց ֆրանսիացի Էթյեն Բակրոյին: Հաջող էր նաեւ հաջորդ մրցախաղն աշխարհի նախկին չեմպիոն, ուզբեկստանցի Ռուստամ Կասիմջանովի հետ: Սպիտակներով խաղացած հայ գրոսմայստերը մրցակցին հաղթեց 31-րդ քայլին: Իսկ ահա 3-րդ պարտիան Վիշվանաթան Անանդի հետ, որում Լեւոնը սեւ խաղաքարերն էր ղեկավարում, ավարտվեց ոչ-ոքի:

1,5-ական միավոր ունեն Անանդն ու Կասիմջանովը, իսկ Բակրոն վաստակել է 0,5 միավոր: Անանդը ոչ-ոքի է ավարտել մրցախաղերը նաեւ Կասիմջանովի ու Բակրոյի հետ: Կասիմջանովին հաջողվել է հաղթել Բակրոյին: Մրցաշարը բաղկացած է վեց տուրից: Լավագույն արդյունքի հասած 2 շախմատիստներն (հարկ եղած դեպքում նրանց որոշելու համար լրացուցիչ մրցախաղ կանցկացվի) այսօր 4 պարտիայից բաղկացած եզրափակիչ մրցախաղում կվիճարկեն գլխավոր մրցանակը:

Դանիելյանը սկսեց հաղթանակով

Էլինա Դանիելյանը հաղթանակով մեկնարկեց Հունաստանում անցկացվող «Ակրոպոլիսի գավաթի» շախմատի ավանդական մրցաշարում: Մեկնարկային տուրում Դանիելյանը սեւերով հաղթեց հույն շախմատիստ Գեորգիոս Կանակարիսին: Մրցաշարի մասնակից 82 շախմատիստներից 32-ը մեկնարկում հաղթանակ տոնեցին: Երկրորդ տուրում Դանիելյանը կմրցի Իսրայելը ներկայացնող Իլյա Սմիրինի հետ:

Մրցաշարում երկիշխանություն հաստատվեց

Աբու Դաբիի շախմատի մրցաշարի 3-րդ տուրում առաջատարների շարքում գտնվող Արտո Անաստասյանը սպիտակներով ոչ-ոքի խաղաց Էնամուլ Հուսեյնի հետ՝ կորցնելով առաջին կես միավորը: Այժմ միայն երկու շախմատիստի՝ եգիպտացի Բասեմ Ամինին ու վրացի Լեւան Պանցուլայային է հաջողվել բոլոր 3 պարտիաներում էլ հաղթել: 3-րդ տուրում Պանցուլայան սեւերով պարտության մատնեց Յանկովիչին, իսկ Ամինը սպիտակներով հաղթեց Գանգուլիին: Առաջատարների խմբում գտնվող Ստուրուայի եւ Մորադիաբադիի մրցավեճն ավարտվեց ոչ-ոքի:

Կարեն Ասրյանը մրցաշարում իր 3-րդ պարտիան էլ խաղաղ արդյունքով ավարտեց: Այս անգամ նա միավորը կիսեց Սեթուրամանի հետ պարտիայում: Ասրյանը վաստակել է 1,5 միավոր: 1 միավոր ունի լիբանանահայ Քնարիկ Մուրադյանը: Նա ոչ-ոքի խաղաց Գյուլում Սալեմի հետ: 4-րդ տուրում Անաստասյանը սեւերով կմրցի 2,5 միավոր ունեցող Մորադիաբադի հետ: Ասրյանի մրցակիցը կլինի Սալեհ Սալեմը: Տուրի կենտրոնական հանդիպումն անշուշտ կլինի երկու առաջատարների՝ Լեւան Պանցուլայայի եւ Բասեմ Ամինի մրցավեճը, որում սպիտակներով խաղում է վրացի գրոսմայստերը:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ՄԲԱՇՁԲ-07/123» ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ Վայոց Ձորի մարզպետարանի կարիքների համար Աղավնաձորի գյուղական նշանակության ավտոճանապարհների հիմնանորոգման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 3000.0 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» Էրեբունու մասնաճյուղ, «Բեջ-Գալ» ՍՊԸ-ի N 2477230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Գ. Մարկոսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 14.30-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ՄԲԱՇՁԲ-07/124» ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ Վայոց Ձորի մարզպետարանի կարիքների համար Պետ խճուղի (Մ-2)-Աղավնաձոր ավտոճանապարհի հիմնանորոգման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 3000.0 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» Էրեբունու մասնաճյուղ, «Բեջ-Գալ» ՍՊԸ-ի N 2477230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25 հանձնաժողովի քարտուղար Գ. Մարկոսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 15.30-ն:

FAR

ՀԱՅ ՕԳՆՈՒԹՅԱՆ ՖՈՆԴ

Ի ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ 2007 - 2008 ուս. ՏԱՐՎԱ ԱՌԱՋԻՆ ԿՈՒՐՍԵՑԻՆԵՐԻՆ

Ամերիկայի Հայ օգնության ֆոնդը (ՀՕՖ) «Մաթեւոսյան կրթավճար» ծրագրի շրջանակներում պետական բուհերի (ԵՊՀ եւ նրա ք. Իջեւանի, ՀՊՏՀ եւ նրա ք.Գյումրիի, ՀՊՃՀ (Պոլիտեխնիկ) եւ նրա ք.Գյումրիի, ք.Վանաձորի եւ ք. Կապանի մասնաճյուղերի) այս տարվա դիմորդների համար, ովքեր ընդունվել են 1-ին կուրս, հայտարարում է մրցույթ, որի արդյունքում 10 հաղթողների ուսման վարձը հետագա 4 տարիների համար լիովին կվճարի ՀՕՖ-ը՝ ամերիկահայ բարերար Անուշ Մաթեւոսյանի կողմից հատկացրած միջոցներից:

Մրցույթին կարող են մասնակցել այն ուսանողները, որոնք՝

ա) ընդունվել են վերոհիշյալ ԲՈՒՀ-երի **տնտեսագիտության, ինֆորմատիկա եւ կիրառական մաթեմատիկայի, կոմպյուտերային համակարգեր եւ ինֆորմատիկայի, իրավագիտության, միջազգային հարաբերությունների, բանասիրական եւ լրագրության ֆակուլտետները**

բ) ունեցել են բարձր առաջադիմություն դպրոցում, ավարտական, միասնական եւ ԲՈՒՀ-ի քննությունները հանձնել են գերազանց կամ բարձր գնահատականներով, սակայն մրցույթով դուրս են մնացել անվճար ուսուցման համակարգից եւ ընդունվել են վճարովի ուսուցման համակարգ,

գ) սոցիալապես անապահով ընտանիքներից են,

դ) պարտավորվում են ուսման ավարտից հետո նվազագույնը 4 տարի ապրել եւ աշխատել Հայաստանի Հանրապետությունում կամ Արցախում:

«Մաթեւոսյան կրթավճար» ծրագրի մրցույթին մասնակցելու կարգը

Վերոհիշյալ պայմաններին համապատասխանող ուսանողները պետք է 2007 օգոստոսի 27-ից 31-ը ներառյալ ք. Երեւան, Մովսես Խորենացի 22 հասցեում գտնվող ՀՕՖ-ի Հայաստանի մասնաճյուղ ներկայացնեն հետեւյալ փաստաթղթերը՝

- դիմում (ձեւը կտրվի տեղում)
- անձնագրի պատճենը
- միջնակարգ կրթության վկայականի պատճենը
- ընդունելության քննությունների քննաթերթիկի պատճենը
- ՀՀ ԿԳ նախարարության բուհերի ընդունելության քննությունների հաշվիչ կենտրոնի համապատասխան տեղեկանք վճարովի ուսուցմամբ ուսանող դառնալու վերաբերյալ, իսկ մասնաճյուղերի համար տվյալ քաղաքային հանձնաժողովի տեղեկանքը
- ընտանիքի սոցիալական անձնագրի պատճենը (եթե կա)
- տեղեկանք ծնողների աշխատավայրից նրանց աշխատանքի եւ աշխատավարձի վերաբերյալ

Անհրաժեշտության դեպքում կարող են պահանջվել նաեւ տեղեկանքներ բնակության վայրից, համայնքի սոցիալական ծառայությունից եւ այլն:

Շահառուների ընտրությունը տեղի է ունենալու 3 փուլով

1. Ներկայացրած փաստաթղթերի հիման վրա:
2. Ուսանողների տուն կատարած այցերի արդյունքներով:
3. ՀՕՖ-ի կրթական ծրագրերի հանձնաժողովի կողմից ուսանողների հետ անցկացրած հարցազրույցի արդյունքներով:

Ծրագրում ուսանողի ընդգրկման վերջնական որոշումը կայացնելու է ՀՕՖ-ի կրթական ծրագրերի հանձնաժողովը, որից հետո ուսանողի եւ ՀՕՖ-ի միջեւ կկնքվի պայմանագիր:

Ուսման ընթացքում ուսանողը պետք է սովորի միայն լավ եւ գերազանց գնահատականներով: Առաջադիմության անկման կամ նրա ընտանիքի սոցիալական վիճակի բարելավման դեպքերում ՀՕՖ-ը կարող է դադարեցնել ուսման վարձի վճարումը:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար կարող եք զանգահարել ծրագրի համակարգող Էդուարդ Կարապետյանին հետեւյալ հեռախոսահամարներով 52-66-60 եւ 56-11-08:

ՀՕՖ-ի Հայաստանի մասնաճյուղ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ՄԲԾՁԲ-07/20» ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **«Վայոց Ձորի մարզի Պետ. խճուղի Մ-2-Աղավնաձոր ա/ճ հիմնանորոգման աշխատանքների եւ Աղավնաձորի գյուղական նշանակության ճանապարհների հիմնանորոգման աշխատանքների տեխնիկական հսկողության ծառայությունների» ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 800 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» «Բեջ-գալ» ՍՊԸ 247230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Վ. Հովհաննիսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 16.30-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ՄԲԱՊՁԲ-07/28» ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ ազգային ժողովի աշխատակազմի կարիքների համար ավտոմեքենաների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 750 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ»» «Բեջ-գալ» ՍՊԸ-ի 247230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, Կ. Ղամբարյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակվելու օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 9.30-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԱՊՁԲ-07/47» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **«ՀՀ պետության կարիքների համար գույքի ձեռքբերման» գնման պայմանագիր կնքելու նպատակով:** Գնանշման հարցման հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 750 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ», «Բեջ-գալ» ՍՊԸ -ի 247230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Հ. Սարգսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ գնանշման հարցման հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 12.00:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ կենտրոնական բանկը տեղեկացնում է, որ օգոստոսի 13-ին Հայաստանի ֆոնդային բորսայի կողմից ՀՀ կենտրոնական բանկի գրանցմանն են ներկայացվել ՀՖԲ հետեւյալ կանոնները՝

1. «Դիտորդ խորհրդի նիստերի մասին կանոնակարգում» փոփոխություններն ու լրացումները
2. «Արտաքին աուդիտ իրականացնող անձի ընտրության գործընթացի կարգավորման կանոնակարգը»
3. «Բյուջետային գործընթացի կանոնակարգը»՝ նոր խմբագրությամբ
4. «Աշխատակիցների պարգեւատրման եւ առաջխաղացման կանոնակարգը»
5. «Շուկա ստեղծողի կանոններում» փոփոխությունը
6. «Աշխատանքային պայմանագրերի կնքման կանոնակարգը»
7. «Սակագների մասին կանոններում» լրացումը
8. «Հաշվապահական հաշվառման փաստաթղթավորման կանոնակարգը»

Վերոհիշյալ փաստաթղթերը տեղակայված են «www.cba.am/Արժեթղթերի շուկա/Կարգավորում/ԻԿԿ փաստաթղթեր/Գրանցման ներկայացված կանոններ/Հայաստանի ֆոնդային բորսա» կայքում:

Շահագրգիռ անձինք կարող են վերոհիշյալ կանոնների վերաբերյալ իրենց գրավոր առաջարկությունները եւ դիտողությունները ներկայացնել ՀՀ կենտրոնական բանկ մինչեւ սեպտեմբերի 4-ը:

ԿԲ մամուլի ծառայություն

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԱՊՁԲ-07/48» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **«ՀՀ պետության կարիքների համար գույքի ձեռքբերման» գնման պայմանագիր կնքելու նպատակով:** Գնանշման հարցման հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 725 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ», «Բեջ-գալ» ՍՊԸ -ի 247230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Հ. Սարգսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ գնանշման հարցման հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 10.00:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԱՊՁԲ-07/49» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **«ՀՀ պետության կարիքների համար գույքի ձեռքբերման» գնման պայմանագիր կնքելու նպատակով:** Գնանշման հարցման հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 725 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ», «Բեջ-գալ» ՍՊԸ -ի 247230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Հ. Սարգսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ գնանշման հարցման հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 11.00:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԱՊՁԲ-07/51» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **«ՀՀ պետության կարիքների համար գույքի ձեռքբերման» գնման պայմանագիր կնքելու նպատակով:** Գնանշման հարցման հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 725 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ», «Բեջ-գալ» ՍՊԸ -ի 247230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Հ. Սարգսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ գնանշման հարցման հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 12.30:

www. azgdaily.eu

Հայտարարություն

Սույն թվականի օգոստոսի 28-ին, ժամը 14-00 ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը, «Գուրգ» ՍՊԸ-ն կազմակերպում են հասարակական լսումներ Երեւանի Լենինգրադյան փող. 21/2 հասցեում գտնվող բենզալցման կայանի վերակառուցման, հասարակական սպասարկման եւ ավտոտեխսպասարկման օբյեկտի կառուցման շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության վերաբերյալ: Նախագծային փաստաթղթերին կարելի է ծանոթանալ Երեւան, Կոմիտասի 29 հասցեում:

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատվական գործունէութիւն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա Ն 047261, տրված՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Հակոբ Աւետիքեան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրուած է տպագրութեան՝ 15.08.2007, գինը՝ 100 դրամ, տպագրում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում՝ Արշակունեաց 2: